Prečišćeni tekst Zakona o zaštiti vazduha obuhvata sljedeće propise:

1. Zakon o zaštiti vazduha ("Službeni list Crne Gore", br. 117/26 od 07.08.2026),
2. Ispravka Zakona o zaštiti vazduha ("Službeni list Crne Gore", br. 120/26 od 12.08.2026), u kojima je naznačen njihov dan stupanja na snagu.

ZAKON

O ZAŠTITI VAZDUHA

("Službeni list Crne Gore", br. 117/26 od 07.08.2026, 120/26 od 12.08.2026)

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim zakonom propisuju se nadležnosti i odgovornosti za zaštitu vazduha, metode za procjenu kvaliteta vazduha i stope taloženja, praćenje kvaliteta ambijentalnog vazduha, primjena modeliranja, upravljanje kvalitetom vazduha, planovi kvaliteta vazduha, mjere za izbjegavanje, sprečavanje i smanjenje zagađenja vazduha i njegovih štetnih efekata na zdravlje ljudi i životnu sredinu, nacionalne obaveze smanjenja emisija, izvještavanje o kvalitetu vazduha i razmjena podataka, aktivnosti praćenja emisija u vazduh, informacioni sistem zaštite vazduha, informisanje javnosti, naknada štete po zdravlje ljudi, finansiranje zaštite vazduha, kao i druga pitanja od značaja za zaštitu vazduha, radi ostvarivanja nultog zagađenja, kako bi se kvalitet vazduha postepeno unapređivao do nivoa koji se više ne smatra štetnim po zdravlje ljudi, prirodne ekosisteme i biodiverzitet, u skladu sa najboljim dostupnim i najnovijim naučnim saznanjima, čime se doprinosi uspostavljanju životne sredine bez toksičnih materija najkasnije do 2050. godine.

Izvori zagađivanja vazduha

Član 2

Vazduh, kao dobro u opštoj upotrebi je prirodna vrijednost, dio je životne sredine i ima posebnu zaštitu u Crnoj Gori.

Izvori zagađivanja vazduha su stacionarni i mobilni emisijski izvori, kao i pojedini proizvodi i aktivnosti koji uzrokuju emisije zagađujućih materija u vazduhu.

Stacionarni izvori su:

- tačkasti, kod kojih se zagađujuće materije ispuštaju u vazduh kroz za to oblikovane ispuste (postrojenja, tehnološki procesi, industrijski pogoni, uređaji i građevine i drugo); i
- difuzni, kod kojih se zagađujuće materije unose u vazduh bez određenih ispusta/dimnjaka (uređaji, površine i druga mjesta).

Mobilni izvori su prevozna sredstva (motorna vozila, lokomotive, plovni objekti, avioni i drugo), radne mašine, radna vozila, građevinske i poljoprivredne mašine, oprema i uređaji, u skladu sa evropskim standardima, koja ispuštaju zagađujuće materije u vazduh.

Proizvodi i aktivnosti koji uzrokuju emisije zagađujućih materija u vazduh su proizvodi iz grupe boja i lakova, goriva i drugi slični proizvodi i aktivnosti kao što su lijepljenje, plastificiranje, laminiranje, impregniranje, hemijsko čišćenje, štampanje, bojenje i lakiranje vozila, skladištenje i pretakanje goriva.

Izvori iz stava 2 ovog člana moraju biti izgrađeni i/ili proizvedeni, opremljeni, korišćeni i održavani tako da ne ispuštaju u vazduh zagađujuće materije iznad graničnih vrijednosti emisije, odnosno da ne ispuštaju u vazduh zagađujuće materije u količinama koje mogu ugroziti zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 3

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 4

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

1) ambijentalni vazduh je spoljašnji vazduh u troposferi, uz izuzetak radnih mjesta definisanih posebnim propisima kojima se uređuje zaštita i zdravlje na radu, gdje se primjenjuju odredbe o zaštiti i zdravlju na radu i kojima javnost nema redovan pristup;

2) standardi kvaliteta vazduha su granične vrijednosti, ciljne vrijednosti, obaveze smanjenja prosječne izloženosti, ciljevi koncentracije prosječne izloženosti, kritični nivoi, pragovi upozorenja, pragovi obavještavanja i dugoročni ciljevi;

3) zagađujuća materija je svaka materija prisutna u vazduhu koja može nepovoljno uticati na ljudsko zdravlje i/ili životnu sredinu;

4) nivo zagađenosti je koncentracija zagađujućih materija u vazduhu ili njihovo taloženje na površini u određenom vremenskom periodu;

5) ukupno taloženje je ukupna masa zagađujućih materija koja se iz atmosfere prenosi na površine, kao što su zemljište, vegetacija, voda ili objekti, na određenom području u određenom vremenskom periodu;

6) PM10 su suspendovane čestice koje prolaze kroz ulaz koji je selektivan po veličini, kako je definisano referentnom metodom za uzorkovanje i mjerenje PM10 (EN 12341), sa efikasnošću od 50% pri aerodinamičkom prečniku od 10 μm;

7) PM2,5 su suspendovane čestice koje prolaze kroz ulaz koji je selektivan po veličini, definisan referentnom metodom EN 12341, sa efikasnošću od 50% pri aerodinamičkom prečniku od 2,5 μm;

8) oksidi azota predstavljaju zbir zapreminskog odnosa miješanja (ppbv) azot- monoksida i azot-dioksida izražen kao masena koncentracija azot-dioksida (μg/m^3);

9) arsen, kadmijum, olovo, nikl i benzo(a)piren označavaju ukupni sadržaj ovih elemenata i jedinjenja u frakciji PM10;

10) policiklični aromatični ugljovodonici su organska jedinjenja sastavljena od najmanje dva kondenzovana aromatična prstena izgrađena od ugljenika i vodonika;

11) ukupna gasovita živa je elementarna para žive (Hg0) i reaktivna gasovita živa, odnosno vrste žive rastvorljive u vodi sa dovoljno visokim pritiskom pare da postoje u gasovitoj fazi;

12) isparljiva organska jedinjenja (VOC) su organska jedinjenja iz antropogenih i biogenih izvora, osim metana, koja na sunčevoj svjetlosti, reakcijom sa azotnim oksidima mogu stvarati fotohemijske oksidante;

13) prekursori ozona su supstance koje doprinose stvaranju prizemnog ozona;

14) crni ugljenik (BC) su aerosoli ugljenika mjerljivi apsorpcijom svjetlosti;

15) ultrafine čestice (UFP) su čestice prečnika manjeg ili jednakog 100 nm, pri čemu se UFP mjere kao koncentracije broja čestica po kubnom centimetru za opseg veličina sa donjom granicom od 10 nm i za opseg veličina bez ograničenja gornje granice;

16) oksidativni potencijal suspendovanih čestica predstavlja mjeru sposobnosti čestica da oksidišu potencijalne ciljne molekule;

17) zona je dio teritorije Crne Gore, razgraničena u cilju ocjenjivanja kvaliteta i upravljanja kvalitetom vazduha;

18) teritorijalna jedinica prosječne izloženosti je dio teritorije Crne Gore određen radi utvrđivanja indikatora prosječne izloženosti, koji odgovara regionu NUTS 1 ili NUTS 2, kako je utvrđeno Regulativom (EZ) br. 1059/2003 Evropskog parlamenta i Savjeta, ili kombinaciji dva ili više susjednih regiona NUTS 1 ili NUTS 2, pod uslovom da je njihova ukupna površina manja od ukupne teritorije te države članice i ne prelazi 85.000 km^2;

19) aglomeracija je urbano područje sa populacijom koja iznosi više od 250.000 stanovnika ili populacijom od 250.000 stanovnika ili manje sa gustinom naseljenosti od 250 stanovnika po km^2;

20) ocjenjivanje je svaka relevantna metoda koja se koristi za mjerenje, izračunavanje, predviđanje i procjenjivanje nivoa;

21) prag ocjenjivanja označava nivo na osnovu kojeg se određuje odgovarajući režim ocjene koji se primjenjuje za ocjenu kvaliteta ambijentalnog vazduha;

22) fiksna mjerenja označavaju mjerenja koja se vrše na mjernim mjestima, neprekidno ili slučajnim uzorkovanjem, na stalnim lokacijama tokom najmanje jedne kalendarske godine radi utvrđivanja nivoa u skladu sa relevantnim ciljevima kvaliteta podataka;

23) indikativna mjerenja su mjerenja koja se vrše u redovnim intervalima tokom kalendarske godine ili slučajnim uzorkovanjem radi utvrđivanja nivoa u skladu sa ciljevima kvaliteta podataka koji su manje strogi od onih propisanih za stalna mjerenja;

24) primjena modeliranja označava primjenu sistema modeliranja koji se sastoji od niza modela i podmodela, uključujući sve neophodne ulazne podatke i svaku naknadnu obradu podataka;

25) objektivna procjena označava informacije o koncentraciji ili nivou taloženja određene zagađujuće materije dobijene stručnom analizom, koja može uključivati i primjenu statističkih metoda;

26) prostorna reprezentativnost je pristup procjeni prema kojem su pokazatelji kvaliteta vazduha izmjereni na mjernom mjestu reprezentativni za jasno definisano geografsko područje, tako da se pokazatelji kvaliteta vazduha na tom području ne razlikuju od vrijednosti izmjerenih na mjernom mjestu više od unaprijed definisanog nivoa tolerancije;

27) žarišta zagađenja vazduha označavaju lokacije unutar zone sa najvišim koncentracijama kojima je stanovništvo vjerovatno direktno ili indirektno izloženo tokom perioda koji je značajan u odnosu na prosječan period graničnih ili ciljnih vrijednosti, uključujući i slučajeve kada na nivo zagađenja snažno utiču emisije iz velikih izvora zagađenja, kao što su obližnji zagušeni i gusto prometni putevi, pojedinačni industrijski izvor ili industrijska zona sa mnogo izvora, luke, aerodromi, intenzivno grijanje stambenih objekata ili njihova kombinacija;

28) lokacije pozadinskog zagađenja u urbanom području su mjesta gdje su nivoi zagađenja reprezentativni za izloženost ukupnog gradskog stanovništva;

29) lokacije pozadinskog zagađenja u ruralnim sredinama su ruralna područja sa malom gustinom naseljenosti gdje su nivoi zagađenja reprezentativni za izloženost ruralne populacije, vegetacije i prirodnih ekosistema;

30) Centar za monitoring je stanica za praćenje kvaliteta vazduha na lokaciji urbanog ili ruralnog pozadinskog zagađenja koja objedinjuje više mjernih mjesta radi prikupljanja dugoročnih podataka o više zagađujućih materija;

31) granična vrijednost je nivo vrijednosti utvrđen na osnovu naučnih saznanja sa ciljem da se izbjegnu, spriječe ili umanje štetni uticaji na ljudsko zdravlje i/ili životnu sredinu u cjelini, koji treba postići u određenom roku i koji se, nakon što je postignut, ne smije prekoračiti;

32) ciljna vrijednost je nivo vrijednosti utvrđen na osnovu naučnih saznanja sa ciljem da se izbjegnu, spriječe ili umanje štetni uticaji na ljudsko zdravlje i/ili životnu sredinu u cjelini, koji treba postići kada je to moguće u određenom vremenskom periodu;

33) indikator prosječne izloženosti (AEI) označava prosječni nivo utvrđen na osnovu mjerenja na lokacijama urbanog pozadinskog zagađenja na području teritorijalne jedinice prosječne izloženosti ili, ako u toj jedinici nema urbanog područja, na lokacijama ruralnog pozadinskog zagađenja, koji odražava izloženost stanovništva i koristi se za provjeru ispunjenosti obaveze smanjenja prosječne izloženosti i ciljne koncentracije prosječne izloženosti za tu teritorijalnu jedinicu;

34) obaveza smanjenja prosječne izloženosti je procentualno smanjenje prosječne izloženosti stanovništva, izraženo putem indikatora prosječne izloženosti za teritorijalnu jedinicu prosječne izloženosti, utvrđeno sa ciljem smanjenja štetnih uticaja na zdravlje ljudi, koje treba postići u određenom vremenskom periodu i ne smije se prekoračiti nakon što je dostignuto;

35) ciljna koncentracija prosječne izloženosti je nivo indikatora prosječne izloženosti koji treba postići sa ciljem smanjenja štetnih uticaja na zdravlje ljudi;

36) kritični nivo je nivo utvrđen na osnovu naučnih saznanja iznad kojeg mogu nastupiti direktni štetni uticaji na pojedine receptore, kao što su vegetacija i prirodni ekosistemi, ali ne i na ljude;

37) prag upozorenja je nivo iznad kojeg postoji opasnost po ljudsko zdravlje pri kratkotrajnoj izloženosti stanovništva u cjelini i koji zahtijeva preduzimanje hitnih mjera od strane nadležnih organa koordinisanih preko Agencije za zaštitu životne sredine;

38) prag obavještavanja je nivo iznad kojeg postoji opasnost po zdravlje ljudi pri kratkotrajnoj izloženosti posebno osjetljivih grupa stanovništva i kod kojeg je neophodno neposredno i odgovarajuće obavještavanje;

39) dugoročni cilj je nivo koji treba postići dugoročno u cilju efikasne zaštite ljudskog zdravlja i životne sredine, osim kada se to ne može ostvariti proporcionalnim mjerama;

40) doprinos zagađenju iz prirodnih izvora su emisije zagađujućih materija koje nijesu direktno ili indirektno izazvane aktivnostima ljudi, uključujući prirodne događaje kao što su vulkanske erupcije, seizmičke i geotermalne aktivnosti, šumski požari, dejstvo jakih vjetrova i morskih talasa, atmosferska resuspenzija ili prenos prirodnih čestica iz sušnih područja;

41) plan kvaliteta vazduha je plan kojim se utvrđuju politike i mjere radi usklađivanja sa graničnim ili ciljnim vrijednostima ili obavezama smanjenja prosječne izloženosti nakon njihovog prekoračenja;

42) mapa puta kvaliteta vazduha je plan kvaliteta vazduha koji se donosi prije isteka roka za postizanje

graničnih ili ciljnih vrijednosti i kojim se utvrđuju politike i mjere radi usklađivanja sa tim vrijednostima u propisanom roku;

43) kratkoročni akcioni plan je plan kojim se utvrđuju hitne mjere koje se preduzimaju u kratkom roku radi smanjenja neposrednog rizika ili trajanja prekoračenja praga upozorenja;

44) osjetljivo stanovništvo i ranjive grupe su grupe stanovništva koje su trajno ili privremeno osjetljivije ili ranjivije na efekte zagađenja vazduha od prosječne populacije, zbog specifičnih karakteristika koje čine zdravstvene efekte izloženosti značajnijim ili zato što imaju veću osjetljivost ili niži prag za štetne zdravstvene posljedice ili imaju smanjenu sposobnost da se zaštite;

45) zainteresovana javnost označava jedno ili više fizičkih ili pravnih lica na koja utiče ili bi moglo uticati odlučivanje u postupcima koji se odnose na monitoring kvaliteta vazduha, planove kvaliteta vazduha, mapu puta kvaliteta vazduha i kratkoročne akcione planove, ili koja imaju interes u tim postupcima, kao i nevladine organizacije koje promovišu zaštitu zdravlja ljudi ili životne sredine i koje ispunjavaju uslove propisane nacionalnim zakonodavstvom.

46) antropogene emisije su emisije zagađujućih materija u atmosferu koje su povezane sa ljudskim aktivnostima;

47) nacionalna obaveza smanjenja emisija predstavlja obavezu Crne Gore u pogledu smanjenja emisija određene supstance, kojom se utvrđuje minimalni procenat smanjenja emisija koji mora biti postignut u ciljnoj kalendarskoj godini u odnosu na ukupne emisije u baznoj godini (2005);

48) radna mašina je svako vozilo na motorni pogon koje je namijenjeno za obavljanje određenih poslova i koje na ravnom putu ne može razviti brzinu veću od 50 km/h;

49) radno vozilo je teretno motorno vozilo koje posjeduje ugrađene uređaje i opremu za obavljanje određenih radnih operacija;

50) zagađivač je svako pravno lice ili preduzetnik koji posrednim ili neposrednim djelovanjem ili propuštanjem djelovanja uzrokuje zagađenje vazduha;

51) integrisana dozvola je dozvola izdata u skladu sa zakonom kojim se uređuje integrisano sprečavanje i kontrola zagađivanja, odnosno industrijske emisije;

52) EMEP je program saradnje za praćenje i procjenu prekograničnog prenosa zagađujućih materija u vazduhu na velikim udaljenostima u Evropi;

53) operater je svako pravno ili fizičko lice - preduzetnik koje upravlja radom ili vrši kontrolu nad cjelinom ili dijelom postrojenja ili ložišta, postrojenja za spaljivanje otpada ili postrojenja za suspaljivanje otpada ili, ako je to predviđeno nacionalnim zakonodavstvom, lice na koje je prenijeto ovlašćenje za donošenje ekonomskih odluka o tehničkom radu uređaja.

II. NADLEŽNOSTI ZA UPRAVLJANJE KVALITETOM VAZDUHA

Nadležnosti

Član 5

Efikasnost zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha obezbjeđuju: državni organi, organi državne uprave, jedinice lokalne samouprave, domaća i strana pravna lica i preduzetnici, nevladine organizacije, građani i udruženja građana.

Upravne i stručne poslove zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha i sprovođenje mjera zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha vrše i obezbjeđuju: organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo), organ uprave nadležan za zaštitu životne sredine (u daljem tekstu: Agencija), organ nadležan za ekotoksikološka ispitivanja kvaliteta vazduha (u daljem tekstu: CETI); organ uprave nadležan za hidrometeorološke poslove (u daljem tekstu: Zavod), organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: organ lokalne uprave), kao i pravna lica i preduzetnici koji imaju javna ovlašćenja.

Sprovođenje mjera zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha vrše i druga pravna lica i preduzetnici.

Ministarstvo je odgovorno za saradnju sa drugim državama i Evropskom komisijom (u daljem tekstu: Komisija), uključujući pitanja prekograničnog zagađenja vazduha, kao i za:

- uspostavljanje mapa puta kvaliteta vazduha, odnosno obezbjeđivanje njihove izrade, usvajanja i praćenja sprovođenja;
- uspostavljanje planova kvaliteta vazduha, odnosno obezbjeđivanje njihove izrade, usvajanja i praćenja sprovođenja u saradnji sa jedinicama lokalne samouprave;

- koordinaciju na svojoj teritoriji programa osiguranja kvaliteta na nivou Evropske unije koje organizuje Komisija u koordinaciji sa Agencijom;
- koordinaciju sprovođenja nacionalne strategije upravljanja kvalitetom vazduha i ispunjavanje obaveza preuzetih međunarodnim ugovorima i sporazumima, kao i obezbjeđivanje razmjene podataka u oblasti kvaliteta vazduha.

Agencija je odgovorna za:

- ocjenu kvaliteta vazduha na teritoriji Crne Gore;
- uzajamnu razmjenu informacija i izvještavanje o kvalitetu ambijentalnog vazduha;
- uspostavljanje kratkoročnih akcionih planova, praćenje sprovođenja kratkoročnih akcionih planova i obezbjeđivanje i održavanje indeksa kvaliteta vazduha i drugih relevantnih informacija za javnost u skladu sa ovim zakonom; i
- nadzor nad sprovođenjem programa monitoringa kvaliteta vazduha.

CETI, kao nacionalna referentna laboratorija, obavlja sljedeće poslove:

- sprovodi monitoring kvaliteta vazduha u okviru državne mreže za monitoring kvaliteta vazduha i lokalnih mreža za monitoring kvaliteta vazduha, obezbjeđuje njihovo odgovarajuće funkcionisanje, održavanje, kontrolu kvaliteta mjerenja, obradu, validaciju i čuvanje podataka o kvalitetu vazduha;
- procjenjivanje kvaliteta vazduha;
- uspostavljanje i praćenje sprovođenja kratkoročnih akcionih planova i izračunavanje, objavljivanje i održavanje indeksa kvaliteta vazduha i drugih relevantnih informacija za javnost, u skladu sa ovim zakonom;
- monitoring kvaliteta vazduha u okviru državne mreže za monitoring kvaliteta vazduha;
- sarađuje sa drugim referentnim laboratorijama za praćenje kvaliteta vazduha;
- učestvuje najmanje svake tri godine u međulaboratorijskim poređenjima sa referentnim laboratorijama drugih država;
- provjerava da li institucije koje upravljaju lokalnim mrežama i pojedinačnim tačkama za uzorkovanje imaju uspostavljen sistem osiguranja kvaliteta i kontrole kvaliteta, koji primjenjuju pri redovnom održavanju i tehničkim provjerama, kako bi se osigurala stalna tačnost mjernih uređaja i funkcionalnost sistema kvaliteta prema potrebi, a preispitivanje sistema vrši najmanje svakih pet godina;
- na nacionalnom nivou zadužen je za prihvatljivu realizaciju referentnih metoda kao i demonstraciju ekvivalentnosti nereferentnih metoda.

Zavod je odgovoran za monitoring na EMEP stanici nivoa 1 i za unapređenje tačnosti modeliranja.

Akreditaciono tijelo Crne Gore odgovorno je za odobravanje sistema mjerenja, odnosno metoda, opreme, mreža i laboratorija, putem postupka izdavanja akreditacije za kvalitet vazduha.

Institut za standardizaciju donosi crnogorske standarde preuzimanjem evropskih i međunarodnih standarda kvaliteta vazduha od interesa za Crnu Goru i učestvuje u izradi tehničkih propisa.

Ministarstvo, Agencija, CETI i Zavod sarađuju radi analize metoda procjene putem Stručnog odbora koji Ministarstvo obrazuje odlukom.

Institut za javno zdravlje vrši procjenu uticaja na zdravlje i obezbjeđuje savjetovanje i komunikaciju u vezi sa zdravstvenim pitanjima.

Standardi kvaliteta vazduha i pragovi ocjenjivanja

Član 6

Rokovi za postizanje graničnih vrijednosti za suspendovane čestice PM10 i PM2,5, azot-dioksid, benzen ili benzo(a)piren utvrđeni u skladu sa propisom iz stava 9 ovog člana, mogu se odložiti u skladu sa članom 22 ovog zakona.

U zavisnosti od nivoa i prirode zagađenja vazduha, Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada), na predlog Ministarstva ili organa lokalne uprave, može uvesti strože mjere zaštite, uključujući propisivanje strožih standarda kvaliteta vazduha za pojedine zone u odnosu na standarde utvrđene u skladu sa propisom iz stava 9 ovog člana.

Ministarstvo je dužno da o uvedenim mjerama zaštite iz stava 2 ovog člana obavijesti Komisiju u roku od tri mjeseca od njihovog usvajanja.

Ministarstvo će, u cilju obezbjeđivanja jedinstvene primjene stava 2 ovog člana posebnim propisom detaljnije urediti kriterijume za utvrđivanje nivoa i karaktera zagađenja, uključujući odgovarajuće granične vrijednosti, indikatore i metodologiju procjene.

Utvrđene granične vrijednosti i ciljne vrijednosti za zagađujuće materije, dugoročni ciljevi i kritični nivoi za zaštitu vegetacije i prirodnih ekosistema ne smiju biti prekoračeni.

Utvrđene obaveze smanjenja prosječne izloženosti za PM2,5 i NO2 moraju biti ostvarene u okviru teritorijalnih jedinica prosječne izloženosti, u slučajevima kada one prelaze ciljne koncentracije prosječne izloženosti utvrđene propisom iz stava 9 ovog člana.

Kriterijumi za procjenu indikatora prosječne izloženosti utvrđuju se u skladu sa propisom iz stava 9 ovog člana.

Usklađenost sa standardima kvaliteta ambijentalnog vazduha iz st. 4, 5 i 6 ovog člana procjenjuje se na osnovu praćenja i ocjenjivanja kvaliteta vazduha u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona.

Granične vrijednosti zagađujućih materija za zaštitu zdravlja ljudi, ciljne vrijednosti i dugoročni ciljevi za ozon, kritični nivoi za zaštitu vegetacije i prirodnih ekosistema, pragovi upozoravanja i pragovi obavještavanja za sumpor-dioksid, azot-dioksid, suspendovane čestice PM10 i PM2,5 i ozon, obaveza smanjenja prosječne izloženosti i ciljne koncentracije prosječne izloženosti za PM2,5 i NO2, uključujući rokove za postizanje standarda kvaliteta ambijentalnog vazduha i pragova ocjenjivanja koji se primjenjuju na sumpor-dioksid, azot-dioksid i okside azota, suspendovane čestice PM10 i PM2,5, benzen, ugljen-monoksid, arsen, kadmijum, olovo, nikl, benzo(a)piren i ozon u ambijentalnom vazduhu utvrđuje Vlada.

Uspostavljanje zona i teritorijalnih jedinica prosječne izloženosti

Član 7

Monitoring, procjena i upravljanje kvalitetom vazduha sprovode se u svim zonama i teritorijalnim jedinicama prosječne izloženosti na teritoriji Crne Gore.

Zone, uključujući gdje je to moguće, aglomeracije radi procjene i upravljanja kvalitetom vazduha, kao i teritorijalne jedinice za ozon i teritorijalne jedinice prosječne izloženosti na cijeloj teritoriji propisuje Vlada.

III. OCJENA KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA I STOPA TALOŽENJA

Režim ocjenjivanja

Član 8

Kvalitet ambijentalnog vazduha ocjenjuje se u odnosu na zagađujuće materije: sumpor-dioksid, azot-dioksid i okside azota, suspendovane čestice PM10 i PM2,5, benzen, ugljen-monoksid, arsen, kadmijum, olovo, nikl, benzo(a)piren i ozon u svim zonama, u skladu sa kriterijumima iz člana 9 ovog zakona.

Svaka zona utvrđena u skladu sa članom 7 ovog zakona klasifikuje se u odnosu na pragove ocjenjivanja za sumpor-dioksid, azot-dioksid i okside azota, suspendovane čestice PM10 i PM2,5, benzen, ugljen-monoksid, arsen, kadmijum, olovo, nikl, benzo(a)piren i ozon u ambijentalnom vazduhu, u skladu sa propisom iz člana 6 stav 9 ovog zakona.

Ocjena iz stava 2 ovog člana preispituje se najmanje jednom u periodu od pet godina, u skladu sa postupkom utvrđenim u stavu 5 ovog člana.

Ocjena se preispituje i češće u slučaju značajnih promjena u aktivnostima koje utiču na koncentracije sumpor-dioksida, azot-dioksida i oksida azota, suspendovanih čestica PM10 i PM2,5, benzena, ugljen-monoksida, arsena, kadmijuma, olova, nikla, benzo(a)pirena ili ozona u ambijentalnom vazduhu.

Prekoračenja pragova ocjenjivanja utvrđenih u skladu sa propisom iz člana 6 stav 9 ovog zakona određuju se na osnovu koncentracija u prethodnih pet godina, ako su dostupni dovoljni podaci, a prag ocjenjivanja je prekoračen ako je prekoračenje utvrđeno u najmanje tri odvojene godine u okviru tog petogodišnjeg perioda.

Ako su podaci dostupni za period kraći od pet godina, kratkotrajne kampanje mjerenja tokom odgovarajućeg perioda godine i na lokacijama na kojima se očekuju najviši nivoi zagađenja kombinuju se sa podacima iz inventara emisija i rezultatima dobijenim primjenom modeliranja radi utvrđivanja prekoračenja pragova ocjenjivanja.

Stručnu analizu validiranih podataka kvaliteta vazduha i procjenjivanje kvaliteta vazduha vrši CETI i priprema predlog ocjene kvaliteta vazduha koji dostavlja Agenciji.

Ocjenu kvaliteta i nivoe kvaliteta vazduha utvrđuje Agencija.

Ocjena kvaliteta vazduha objavljuje se na internet stranici Ministarstva.

Način i postupak ocjene kvaliteta vazduha propisuje Ministarstvo.

Kriterijumi ocjenjivanja

Član 9

U svim zonama koje su klasifikovane iznad pragova ocjenjivanja utvrđenih za zagađujuće materije iz člana 8 stav 1 ovog zakona, za ocjenjivanje kvaliteta ambijentalnog vazduha koriste se stalna mjerenja, u skladu sa odredbama o ocjenjivanju kvaliteta ambijentalnog vazduha u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona.

Stalna mjerenja mogu biti dopunjena primjenom modeliranja ili indikativnim mjerenjima radi ocjenjivanja kvaliteta vazduha i obezbjeđivanja adekvatnih informacija o prostornoj distribuciji zagađujućih materija i prostornoj reprezentativnosti stalnih mjerenja.

Po isteku dvije godine od donošenja relevantnih propisa, primjena modeliranja ili indikativna mjerenja koriste se, pored stalnih mjerenja, za ocjenjivanje kvaliteta ambijentalnog vazduha u svim zonama u kojima nivo zagađujućih materija prelazi odgovarajuću graničnu ili ciljnu vrijednost utvrđenu u skladu sa propisom iz člana 6 stav 9 ovog zakona.

Primjena modeliranja ili indikativna mjerenja iz stava 2 ovog člana moraju obezbijediti informacije o prostornoj distribuciji zagađujućih materija.

Kada se koristi modeliranje, ono mora obezbijediti i informacije o prostornoj reprezentativnosti stalnih mjerenja i sprovodi se onoliko često koliko je to primjereno, a najmanje jednom u periodu od pet godina.

U svim zonama klasifikovanim ispod pragova ocjenjivanja utvrđenih za zagađujuće materije iz člana 8 stav 1 ovog zakona, za ocjenjivanje kvaliteta ambijentalnog vazduha mogu biti dovoljni primjena modeliranja, indikativna mjerenja, objektivne procjene ili njihova kombinacija.

Rezultati primjene modeliranja u skladu sa st. 3 do 6 ovog člana i članom 12 stav 2 ovog zakona, odnosno rezultati indikativnih mjerenja uzimaju se u obzir prilikom ocjenjivanja kvaliteta vazduha u odnosu na granične i ciljne vrijednosti.

Ako su dostupna stalna mjerenja čije područje prostorne reprezentativnosti obuhvata područje prekoračenja utvrđeno modeliranjem, Agencija može odlučiti da modelirano prekoračenje ne prijavi kao prekoračenje relevantnih graničnih ili ciljnih vrijednosti.

Ako primjena modeliranja u skladu sa st. 3 do 6 ovog člana pokaže prekoračenje bilo koje granične ili ciljne vrijednosti u dijelu zone koji nije obuhvaćen stalnim mjerenjima i njihovim područjem prostorne reprezentativnosti, najmanje jedno dodatno stalno ili indikativno mjerenje može se sprovesti na mogućim dodatnim žarištima zagađenja u zoni, koja su identifikovana modeliranjem.

Ako primjena modeliranja u skladu sa članom 12 stav 2 ovog zakona pokaže prekoračenje bilo koje granične ili ciljne vrijednosti u području zone koje nije obuhvaćeno stalnim mjerenjima i njihovim područjem prostorne reprezentativnosti, mora se sprovesti najmanje jedno dodatno stalno ili indikativno mjerenje na mogućim dodatnim žarištima zagađenja identifikovanim modeliranjem.

Kada se koriste dodatna stalna mjerenja, ona se uspostavljaju u roku od dvije kalendarske godine nakon što je prekoračenje modelirano.

Kada se koriste dodatna indikativna mjerenja, ona se uspostavljaju u roku od jedne kalendarske godine nakon što je prekoračenje modelirano.

Mjerenja moraju obuhvatiti period od najmanje jedne kalendarske godine u skladu sa minimalnim zahtjevima pokrivenosti podacima utvrđenim u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona radi ocjenjivanja koncentracije relevantne zagađujuće materije.

U slučajevima kada dodatna stalna ili indikativna mjerenja nijesu sprovedena, prekoračenje utvrđeno modeliranjem koristi se za ocjenjivanje kvaliteta vazduha.

Primjena bio indikatora razmatra se kada se ocjenjuju regionalni obrasci uticaja na ekosisteme, uključujući monitoring koji se sprovodi u skladu sa propisom iz člana 38 ovog zakona.

Praćenje kvaliteta ambijentalnog vazduha

Član 10

Način praćenja i ocjenjivanja kvaliteta vazduha, uključujući naročito pravila o ocjenjivanju kvaliteta ambijentalnog vazduha i lokaciji mjesta uzorkovanja (definisanje uslova za makrolokacijsko i mikrolokacijsko određivanje mjesta uzorkovanja, postupak izbora lokacije i njegovu reviziju); kriterijume za određivanje minimalnog broja mjesta uzorkovanja; ciljeve kvaliteta podataka - definisanje nesigurnosti mjerenja i primjene modeliranja za ocjenjivanje kvaliteta ambijentalnog vazduha, pokrivenost podacima i mjerenja za ocjenjivanje kvaliteta ambijentalnog vazduha; kriterijume za agregaciju podataka za ocjenjivanje kvaliteta ambijentalnog vazduha; metod za ocjenjivanje usklađenosti i procjenu statističkih parametara radi uzimanja u obzir nedovoljne pokrivenosti podacima ili značajnog gubitka podataka; rezultate ocjenjivanja kvaliteta vazduha; osiguranje kvaliteta za ocjenjivanje kvaliteta vazduha i validaciju podataka; kao i referentne metode za ocjenjivanje koncentracija u ambijentalnom vazduhu i stopa taloženja, mjerenja na stanicama za integrisani monitoring, te

mjerenja masene koncentracije, hemijskog sastava PM2,5, prekursora ozona i ultrafinih čestica, propisuje Ministarstvo.

Državna mreža za monitoring kvaliteta vazduha

Član 11

Radi praćenja kvaliteta vazduha na teritoriji Crne Gore, Vlada uspostavlja mrežu za praćenje kvaliteta vazduha (u daljem tekstu: Državna mreža).

Državnu mrežu čine mjerna mjesta za mjerenje:

1) kvaliteta vazduha u naseljima i industrijskim područjima;
2) kvaliteta vazduha na područjima zaštićenih prirodnih dobara, osjetljivih ekoloških sistema, kulturnog i prirodnog nasljeđa;
3) pozadinskog zagađenja, regionalnog i prekograničnog daljinskog prenosa, kao i mjerenja u okviru međunarodnih obaveza Crne Gore;
4) uticaja mobilnih izvora zagađivanja vazduha na kvalitet vazduha; i
5) alergenog polena.

Državna mreža sastoji se od mjesta uzorkovanja za praćenje koncentracija sumpor- dioksida, azot-dioksida i azotnih oksida, suspendovanih čestica PM10 i PM2,5, olova, benzena, ugljen-monoksida, prizemnog ozona i prekursora ozona, arsena, kadmijuma, žive, nikla, benzo(a)pirena i drugih policikličnih aromatičnih ugljovodonika u ambijentalnom vazduhu.

Sredstva za održavanje, funkcionisanje i razvoj Državne mreže obezbjeđuju se iz državnog budžeta.

Minimalni broj i lokacije mjesta uzorkovanja za praćenje koncentracija zagađujućih materija u vazduhu iz stava 3 ovog člana utvrđuju se u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona.

Listu i lokacije mjernih mjesta iz stava 1 ovog člana utvrđuje Vlada, na predlog Ministarstva.

Mjerna mjesta

Član 12

U svakoj zoni u kojoj nivo zagađujućih materija prelazi prag ocjenjivanja utvrđen u skladu sa propisom iz člana 6 stav 9 ovog zakona, broj mjernih mjesta za svaku zagađujuću materiju ne smije biti manji od minimalnog broja mjernih mjesta utvrđenih u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona.

Za zone u kojima nivo zagađujućih materija prelazi odgovarajući prag ocjenjivanja, ali ne i odgovarajuće granične vrijednosti, ciljne vrijednosti i kritične nivoe utvrđene u skladu sa propisom iz člana 6 stav 9 ovog zakona, minimalni broj mjernih mjesta za fiksna mjerenja može se smanjiti do 50 %, u skladu sa pravilima o minimalnom broju mjernih mjesta za fiksna mjerenja za ocjenu usklađenosti sa graničnim vrijednostima i ciljnim vrijednostima za zaštitu zdravlja ljudi, ciljnim vrijednostima za ozon, dugoročnim ciljevima, pragovima upozorenja i pragovima obavještavanja, kao i za ocjenu usklađenosti sa kritičnim nivoima za SO2 i NOx, i sa dugoročnim ciljevima za ozon utvrđenim propisom iz člana 6 stav 9 ovog zakona, pod uslovom da su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) indikativna mjerenja ili primjena modeliranja pružaju dovoljno informacija za ocjenu kvaliteta vazduha u pogledu graničnih vrijednosti, ciljnih vrijednosti, kritičnih nivoa, pragova upozorenja i pragova obavještavanja, kao i adekvatne informacije za javnost, pored informacija koje pružaju mjerna mjesta za fiksna mjerenja;
2) broj mjesta uzorkovanja koja treba uspostaviti, kao i prostorna rezolucija indikativnih mjerenja i primjene modeliranja, moraju biti dovoljni da se obezbijedi utvrđivanje koncentracije relevantne zagađujuće materije u skladu sa ciljevima kvaliteta podataka koji se odnose na nesigurnost mjerenja i primjene modeliranja za ocjenjivanje kvaliteta ambijentalnog vazduha i pokrivenost podacima za mjerenja radi ocjenjivanja kvaliteta ambijentalnog vazduha, kao i da rezultati ocjenjivanja budu usklađeni sa zahtjevima utvrđenim u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona;
3) ako se indikativna mjerenja koriste za ispunjavanje zahtjeva iz ovog stava, njihov broj mora biti najmanje jednak broju stalnih mjerenja koja se zamjenjuju, a indikativna mjerenja moraju biti ravnomjerno raspoređena tokom kalendarske godine;
4) za ozon, azot-dioksid se mjeri na svim preostalim mjestima uzorkovanja koja mjere ozon, osim na lokacijama ruralnog pozadinskog nivoa za ocjenjivanje ozona, u skladu sa pravilima za makrolokacijsko određivanje mjesta uzorkovanja.

Jedno mjerno mjesto, prilagođeno cilju praćenja za mjerenja prekursora ozona utvrđenom u skladu sa članom 10

ovog zakona, postavlja se kako bi se obezbijedili podaci o koncentracijama prekursora ozona na lokacijama određenim u skladu sa članom 10 ovog zakona.

Azot-dioksid se mjeri na najmanje 50 % od minimalnog broja mjernih mjesta za ozon za fiksna mjerenja radi ocjene usklađenosti sa ciljnim vrijednostima za ozon, dugoročnim ciljevima i pragovima upozorenja i pragovima obavještavanja, koja se zahtijevaju u skladu sa propisom iz člana 6 stav 9 ovog zakona.

Mjerenje iz stava 4 ovog člana mora biti kontinuirano, osim na ruralnim pozadinskim lokacijama, u skladu sa pravilima o makroskalnom lociranju mjernih mjesta, gdje se mogu koristiti druge metode mjerenja.

U skladu sa pravilima o ocjeni kvaliteta ambijentalnog vazduha i lokaciji mjernih mjesta, raspored mjernih mjesta koja se koriste za izračunavanje indikatora prosječne izloženosti za PM2,5 i azot-dioksid mora adekvatno da odražava opštu izloženost stanovništva.

Broj mjernih mjesta ne smije biti manji od broja utvrđenog primjenom pravila o minimalnom broju mjernih mjesta za fiksna mjerenja u cilju ocjene usklađenosti sa obavezama smanjenja prosječne izloženosti za PM2,5 i NO2 radi zaštite zdravlja ljudi.

Mjerna mjesta na kojima su u prethodne tri godine zabilježena prekoračenja relevantne granične ili ciljne vrijednosti utvrđene u skladu sa propisom iz člana 6 stav 9 ovog zakona ne smiju se izmještati, osim ako je izmještanje neophodno usljed posebnih okolnosti, uključujući prostorni razvoj, a izmještanje tih mjernih mjesta mora biti podržano primjenom modeliranja ili indikativnim mjerenjima i mora, gdje god je to moguće, obezbijediti kontinuitet mjerenja i biti izvršeno unutar njihovog područja prostorne reprezentativnosti.

Detaljno obrazloženje svakog izmještanja ovakvih mjernih mjesta mora biti u potpunosti dokumentovano u skladu sa zahtjevima utvrđenim u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona.

Radi ocjene udjela benzo(a)pirena u ambijentalnom vazduhu, na ograničenom broju mjernih mjesta pratiće se i drugi relevantni policiklični aromatični ugljovodonici.

Policiklični aromatični ugljovodonici iz stava 10 ovog člana uključuju najmanje: benzo(a)antracen, benzo(b)fluoranten, benzo(j)fluoranten, benzo(k)fluoranten, indeno(1,2,3-cd)piren i dibenz(a,h)antracen.

Mjerna mjesta za policiklične aromatične ugljovodonike iz stava 11 ovog člana moraju se nalaziti na istim lokacijama kao i mjerna mjesta za benzo(a)piren i moraju biti odabrana na način da se mogu identifikovati geografske varijacije i dugoročni trendovi.

Pored praćenja na stanicama za integrisani monitoring u skladu sa članom 16 ovog zakona, nivoi ultrafinih čestica moraju se pratiti u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona.

Praćenje koncentracija crnog ugljenika može se sprovoditi na istim lokacijama.

Program praćenja kvaliteta vazduha

Član 13

Praćenje kvaliteta vazduha na mjernim mjestima iz člana 11 stav 1 ovog zakona sprovodi se u skladu sa Programom praćenja kvaliteta vazduha u Državnoj mreži, koji je sastavni dio Programa praćenja stanja životne sredine.

Program praćenja iz stava 1 ovog člana obuhvata mjerna mjesta po zonama, indikatore kvaliteta vazduha, gustinu mjerenja i period mjerenja.

Praćenje kvaliteta vazduha u Državnoj mreži je djelatnost od javnog interesa.

CETI u saradnji s Agencijom izrađuje predlog godišnjeg plana realizacije Programa praćenja nivoa zagađenosti vazduha u Državnoj mreži.

Godišnji plan realizacije Programa praćenja nivoa zagađenosti vazduha u Državnoj mreži odobrava Stručni odbor iz člana 5 ovog zakona do 30. septembra tekuće godine za narednu kalendarsku godinu.

Program praćenja iz stava 1 ovog člana donosi Ministarstvo.

Monitoring posebne namjene

Član 14

Ministarstvo može, na predlog Agencije, da sprovede mjerenja posebne namjene, koja nijesu predviđena Programom praćenja kvaliteta vazduha.

Ako se mjerenjem utvrdi da su propisane vrijednosti zagađujućih materija u vazduhu prekoračene, a zagađivač je poznat, troškove mjerenja posebne namjene snosi zagađivač.

Ako se mjerenjem utvrdi da propisane vrijednosti nijesu prekoračene ili je zagađivač nepoznat, troškovi mjerenja posebne namjene obezbjeđuju se iz Budžeta Crne Gore (u daljem tekstu: Budžet).

Lokalne mreže za praćenje kvaliteta vazduha

Član 15

Jedinica lokalne samouprave može, u skladu sa zakonom, uspostaviti mrežu za praćenje kvaliteta vazduha na svojoj teritoriji (u daljem tekstu: lokalna mreža) ako procijeni da su nivoi zagađenosti viši od propisanih graničnih vrijednosti ili ako procijeni da za to postoje opravdani razlozi (naročito u slučaju pojačanog industrijskog razvoja, širenja poslovnih i industrijskih zona i slično).

U slučaju iz stava 1 ovog člana, lokacije mjernih mjesta za praćenje kvaliteta vazduha i program praćenja kvaliteta vazduha donosi skupština jedinice lokalne samouprave.

Za sprovođenje programa iz stava 2 ovog člana odgovoran je nadležni organ lokalne uprave.

Praćenje kvaliteta vazduha u lokalnoj mreži vrši se u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona.

Originalni i provjereni podaci, kao i izvještaj o nivoima zagađenja i ocjenjivanju kvaliteta vazduha, objavljuju se od strane nadležnog organa lokalne uprave i dostavljaju Agenciji najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Podaci o kvalitetu vazduha dobijeni praćenjem u lokalnim mrežama moraju biti metodološki usklađeni sa nacionalnim sistemom praćenja kvaliteta vazduha, a validaciju podataka, kontrolu i osiguranje kvaliteta mjerenja, kao i stručnu metodološku podršku u skladu sa propisima o monitoringu kvaliteta vazduha, vrši nacionalna referentna laboratorija.

Rezultati mjerenja dobijeni praćenjem u lokalnim mrežama mogu se koristiti za nacionalno i međunarodno izvještavanje tek nakon njihove validacije.

U slučaju prekoračenja praga upozorenja za određenu zagađujuću materiju na teritoriji na kojoj organ lokalne uprave vrši praćenje kvaliteta vazduha, Agencija će tražiti dostavljanje relevantnih podataka i mimo roka iz stava 5 ovog člana.

Super stanica za monitoring

Član 16

Najmanje jedna super stanica za monitoring se uspostavlja na lokaciji pozadinskog zagađenja u urbanom području i najmanje jedna super stanica na lokaciji pozadinskog zagađenja u ruralnom području.

Određivanje lokacija super stanica za monitoring kvaliteta vazduha u urbanom i ruralnom području vrši se u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona.

Sva mjerna mjesta koja ispunjavaju zahtjeve za makroskalno lociranje mjernih mjesta i kriterijume za određivanje područja prostorne reprezentativnosti mjernog mjesta utvrđene u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona, a koja su postavljena na stanicama za monitoring, mogu se uzeti u obzir radi ispunjavanja zahtjeva o minimalnom broju mjernih mjesta za relevantne zagađujuće materije.

Mjerenja na super stanicama za monitoring na lokaciji pozadinskog zagađenja u urbanom području i na lokaciji pozadinskog zagađenja u ruralnom području koje predstavljaju nove prioritetne materije za praćenje, kao i zagađujuće materije čije se mjerenje preporučuje u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona.

Praćenje se koordiniše sa strategijom praćenja i programom mjerenja EMEP-a, Istraživačkom infrastrukturom za aerosole, oblake i gasove u tragovima (ACTRIS) i praćenjem uticaja zagađivanja vazduha koje se sprovodi u skladu sa čl. 40 i 41 ovog zakona, ako je to primjenljivo.

Referentne metode mjerenja, primjena modela i ciljevi kvaliteta podataka

Član 17

Referentne metode za ocjenjivanje koncentracija sumpor-dioksida, azot-dioksida i oksida azota, suspendovanih čestica PM10 i PM2,5, benzena, ugljen-monoksida, arsena, kadmijuma, olova, žive, nikla, policikličnih aromatičnih ugljovodonika, ozona i drugih zagađujućih materija u ambijentalnom vazduhu, kao i stope taloženja i pravila standardizacije utvrđuju se u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona.

Druge metode mjerenja mogu da se koriste pod uslovom da ispunjavaju zahtjeve koji se odnose na dokazivanje ekvivalentnosti, standardizaciju i međusobno priznavanje podataka, u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona.

Primjena modeliranja kvaliteta vazduha vrši se pod uslovima utvrđenim u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona.

Podaci za ocjenjivanje kvaliteta vazduha moraju ispunjavati ciljeve kvaliteta podataka utvrđene u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona.

IV. UPRAVLJANJE KVALITETOM AMBIJENTALNOG VAZDUHA

Zahtjevi gdje su nivoi niži od graničnih vrijednosti, ciljnih vrijednosti i ciljeva prosječne koncentracije izloženosti

Član 18

U zonama gdje su nivoi zagađujućih materija u ambijentalnom vazduhu ispod odgovarajućih graničnih vrijednosti utvrđenih za sumpor-dioksid, azot-dioksid, suspendovane čestice (PM10 i PM2,5), benzen, ugljen-monoksid, arsen, kadmijum, olovo, nikl i benzo(a)piren, u skladu sa članom 6 ovog zakona, preduzimaju se preventivne mjere kako bi se zadržali nivoi tih zagađujućih materija ispod graničnih vrijednosti.

U zonama u kojima su nivoi zagađujućih materija u ambijentalnom vazduhu ispod odgovarajućih ciljnih vrijednosti utvrđenih za arsen, kadmijum, nikl, benzo(a)piren i ozon, u skladu sa članom 6 ovog zakona, preduzimaju se preventivne mjere koje ne podrazumijevaju nesrazmjerne troškove kako bi se zadržali ti nivoi ispod ciljnih vrijednosti.

Mjere za postizanje dugoročnih ciljeva za ozon i, kada su isti postignuti, mjere za održavanje koncentracija ispod tih dugoročnih ciljeva, u skladu sa članom 6 ovog zakona, primjenjuju se u onoj mjeri u kojoj to dozvoljavaju faktori kao što su prekogranična priroda zagađenja ozonom, isparljiva organska jedinjenja iz biogenih izvora i meteorološki uslovi, uz uslov da bilo koje potrebne mjere koje imaju za cilj osiguravanje visokog nivoa zaštite zdravlja ljudi i zaštite vegetacije ne podrazumijevaju nesrazmjerne troškove.

U teritorijalnim jedinicama prosječne izloženosti gdje su indikatori prosječne izloženosti za PM2,5 i NO2 ispod odgovarajuće vrijednosti ciljeva prosječne koncentracije izloženosti za te zagađujuće materije, primjenjuju se preventivne mjere kako bi se zadržali nivoi tih zagađujućih materija ispod ciljeva prosječne koncentracije izloženosti.

Preventivne mjere će biti osmišljene i sprovedene kako bi se postigao i očuvao najbolji kvalitet ambijentalnog vazduha i visok nivo zaštite ljudskog zdravlja i životne sredine, sa ciljem postizanja nulte zagađenosti u skladu sa preporukama Svjetske zdravstvene organizacije (u daljem tekstu: SZO), i ispod pragova ocjenjivanja utvrđenih u skladu sa članom 6 ovog zakona.

Prekoračenja pragova upozorenja i obavještavanja

Član 19

U slučaju da se prekorači bilo koji prag upozorenja utvrđen u skladu sa članom 6 ovog zakona, ili, gdje je to primjereno, ako se predviđa da će biti prekoračen na osnovu modeliranja ili drugih sredstava predviđanja, Agencija i jedinica lokalne samouprave, kao i drugi nadležni organi, gdje je to primjereno, odmah će preduzeti hitne mjere navedene u kratkoročnim akcionim planovima donijetim u skladu sa članom 29 ovog zakona.

U slučaju da se prekorači bilo koji prag upozorenja ili obavještavanja utvrđen u skladu sa članom 6 ovog zakona, ili, gdje je to primjereno, ako se predviđa da će biti prekoračen na osnovu modeliranja ili drugih sredstava predviđanja, Agencija i jedinica lokalne samouprave će preduzeti neophodne korake da obavijeste javnost u najkraćem mogućem roku, a ako je to moguće u roku od nekoliko sati, u skladu sa članom 49 ovog zakona, koristeći različite medije i komunikacione kanale i obezbjeđujući širok pristup javnosti.

U zavisnosti od nivoa i prirode zagađenja vazduha, Vlada, na predlog Ministarstva ili organa lokalne uprave, može uvesti strože zaštitne mjere, uključujući pragove upozorenja i pragove obavještavanja koji su stroži od pragova utvrđenih u skladu sa članom 6 ovog zakona.

Ministarstvo će obavijestiti Komisiju o mjerama iz stava 3 ovog člana u roku od tri mjeseca od njihovog usvajanja.

Doprinosi prirodnih izvora

Član 20

U zonama i teritorijalnim jedinicama prosječne izloženosti gdje se prekoračenje granične vrijednosti za datu zagađujuću materiju ili prekoračenje nivoa utvrđenog obavezama smanjenja prosječne izloženosti može dovesti u vezu sa prirodnim izvorima, Agencija može obezbijediti prikupljanje podataka o koncentracijama i izvorima zagađenja, kao i dokaze koji pokazuju da se prekoračenje može pripisati prirodnim izvorima za svaku godinu u kojoj je utvrđeno prekoračenje granične vrijednosti za datu zagađujuću materiju ili prekoračenje nivoa utvrđenog obavezama smanjenja prosječne izloženosti.

Na osnovu podataka i dokaza iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo će sačiniti spisak zona i teritorijalnih jedinica prosječne izloženosti u kojima se prekoračenje granične vrijednosti zagađujuće materije ili prekoračenje nivoa utvrđenog obavezama smanjenja prosječne izloženosti pripisuje prirodnim izvorima.

Ministarstvo će dostaviti Komisiji spisak iz stava 2 ovog člana zajedno sa informacijama o koncentracijama i izvorima, kao i dokazima koji pokazuju da su prekoračenja pripisana prirodnim izvorima.

Prekoračenja uzrokovana posipanjem puteva pijeskom ili solju u zimskom periodu

Član 21

Ministarstvo će identifikovati zone u kojima su granične vrijednosti za PM10 u ambijentalnom vazduhu prekoračene zbog resuspenzije čestica koje potiču od posipanja puteva pijeskom ili solju u zimskom periodu i voditi evidenciju o ovim područjima, zajedno sa podacima o koncentracijama i izvorima PM10 u tim zonama.

Agencija, u saradnji sa drugim organima državne uprave i jedinicama lokalne samouprave, će obezbijediti potrebne dokaze koji pokazuju da su sva prekoračenja uzrokovana resuspenzijom čestica i da su preduzete odgovarajuće mjere za smanjenje takvih koncentracija.

Ministarstvo će dostaviti Komisiji spisak svih zona iz stava 1 ovog člana, zajedno sa informacijama o koncentracijama i izvorima PM10 u tim zonama, kao i dokaze iz stava 2 ovog člana.

Ne dovodeći u pitanje član 20 ovog zakona, u slučaju zona iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo u saradnji sa relevantnom jedinicom lokalne samouprave uspostavlja plan kvaliteta vazduha predviđen u čl. 25 i 26 ovog zakona samo u onoj mjeri u kojoj su prekoračenja pripisana izvorima PM10, osim posipanja puteva pijeskom ili solju u zimskom periodu.

Odlaganje roka za postizanje usklađenosti i određenih graničnih vrijednosti

Član 22

Ako se u određenoj zoni ne može postići usklađenost sa graničnim vrijednostima za suspendovane čestice (PM10 i PM2,5), azot-dioksid, benzen ili benzo(a)piren u roku određenom propisom iz člana 6 stav 9 ovog zakona, rok za postizanje usklađenosti u toj posebnoj zoni može se odložiti na period koji je opravdan mapom puta kvaliteta vazduha, uz uslov da budu ispunjeni uslovi navedeni u stavu 3 ovog člana:

1) do 1. januara 2040. godine, ako je to opravdano karakteristikama disperzije specifičnim za lokaciju, orografskim uslovima, nepovoljnim klimatskim uslovima, prekograničnim nanosima, ili kada se neophodna smanjenja mogu postići samo zamjenom značajnog dijela postojećih domaćih sistema grijanja koji su izvor zagađenja koje uzrokuje prekoračenja; ili
2) do 1. januara 2035. godine, ako je to opravdano projekcijama koje pokazuju da, čak i uzimajući u obzir očekivani uticaj efikasnih mjera za smanjenje zagađenja vazduha identifikovanih u planu kvaliteta vazduha, granične vrijednosti ne mogu biti postignute do roka za postizanje usklađenosti.

Ako je rok za postizanje usklađenosti odložen u skladu sa stavom 1 tačka 2 ovog člana, a usklađenost nije moguće postići do tog odloženog roka, rok za tu pojedinačnu zonu može se odložiti po drugi i posljednji put za period koji nije duži od 2 godine od završetka prvog perioda odlaganja i koji je opravdan ažuriranom mapom puta kvaliteta vazduha, pod uslovom da su ispunjeni uslovi iz stava 3 ovog člana.

Rok za postizanje usklađenosti može se odložiti u skladu sa stavom 1 ovog člana ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

1) mapa puta kvaliteta vazduha se uspostavlja do 31. decembra 2028. godine i ispunjava zahtjeve navedene u članu 27 st. 6 do 9 i članu 28 st. 1 do 4 ovog zakona i propisu iz člana 28 stav 7 ovog zakona za zonu na koju bi se odlaganje odnosilo;
2) mapa puta kvaliteta vazduha iz tačke 1 ovog stava se dopunjuje informacijama o mjerama smanjenja zagađenja vazduha navedenim u propisu iz člana 28 stav 7 ovog zakona i pokazuje kako će periodi prekoračenja iznad graničnih vrijednosti biti što je moguće kraći;
3) mapa puta kvaliteta vazduha iz tačke 1 ovog stava se oslanja na projekcije kvaliteta vazduha, uključujući one koje su urađene u svrhu opisivanja osnovnog scenarija koji se koristi kao osnova za plan kvaliteta vazduha ili mapu puta kvaliteta vazduha kako bi se pokazali efekti reakcije, uključujući projekciju evolucije emisija i koncentracija, kao i indikativnu putanju ka usklađenosti i procijenjenu godinu usklađenosti za svaku zagađujuću materiju vazduha obuhvaćenom mapom puta kvaliteta vazduha, koja pokazuje kako će granične vrijednosti biti postignute što je prije moguće i najkasnije do kraja odloženog roka za postizanje usklađenosti, uzimajući u obzir odgovarajuće i proporcionalne mjere;

4) mapa puta kvaliteta vazduha iz tačke 1 ovog stava opisuje kako će javnost, a posebno osjetljive kategorije populacije i ranjive grupe, biti obaviještena na jasan i lako razumljiv način o posljedicama odlaganja za ljudsko zdravlje i životnu sredinu;

5) mapa puta kvaliteta vazduha iz tačke 1 ovog stava opisuje kako će se mobilizovati dodatna sredstva, uključujući putem relevantnih nacionalnih programa i programa finansiranja Unije, gdje je to primjenljivo, kako bi se ubrzalo poboljšanje kvaliteta vazduha u zoni na koju bi se odlaganje odnosilo;

6) uslovi navedeni u stavu 4 ovog člana su ispunjeni tokom cijelog perioda odlaganja roka za postizanje usklađenosti;

7) ako je rok za postizanje usklađenosti odložen u skladu sa stavom 2 ovog člana, ažurirana mapa puta kvaliteta vazduha iz stava 2 ovog člana pokazuje da je prva mapa puta kvaliteta vazduha sprovedena ili da su preduzeti koraci u vezi sa njenim sprovođenjem, i dopunjuje se analizom koja pokazuje da se prvobitne prognoze o usklađenosti napravljene u skladu sa tačkom 3 ovog stava nijesu ostvarile.

Tokom perioda odlaganja roka za postizanje usklađenosti u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana, sljedeći uslovi mora da budu ispunjeni:

1) Ministarstvo će izraditi izvještaj o implementaciji kojim se potvrđuje da se sprovode mjere utvrđene mapom puta kvaliteta vazduha iz stava 1 ovog člana, uključujući njena ažuriranja izvršena u skladu sa tačkom 2 ovog stava, kada je to primjenljivo;

2) Izvještaj u kojem je prikazano sprovođenje mjera, uključujući ažurirane projekcije emisija i, gdje je to moguće, koncentracija, biće podnesen Komisiji svake dvije i po godine, prvi put do 30. juna 2031. godine, gdje je relevantno, može se pozvati na najnovije programe i projekcije emisija o kojima se izvještava u skladu sa čl. 38 i 39 ovog zakona i pratećim informativnim izvještajem o inventaru, a gdje je to relevantno, izvještaj o implementaciji može biti integrisan u ažuriranu mapu puta kvaliteta vazduha;

3) mapa puta kvaliteta vazduha iz stava 1 ovog člana se ažurira u skladu sa članom 27 stav 5 ovog zakona;

4) od 1. januara 2035. godine, nivoi koncentracija relevantne zagađujuće materije pokazuju opšti opadajući trend u skladu sa indikativnom putanjom ka usklađenosti procijenjenoj u ažuriranoj mapi puta kvaliteta vazduha uspostavljenom prema propisu iz člana 28 stav 7 ovog zakona;

5) Komisija se obavještava o izvještajima o implementaciji i ažuriranoj mapi puta kvaliteta vazduha u roku od 2 mjeseca od usvajanja.

Ministarstvo će obavijestiti Komisiju najkasnije do 31. januara 2029. godine ako smatra da je stav 1 tač. 1 i 2 ovog člana primjenljiv i obavijestiće o mapi puta kvaliteta vazduha iz stava 1 ovog člana i o svim relevantnim informacijama potrebnim da se procijeni da li su istaknuti razlozi za odlaganje i navedeni uslovi ispunjeni.

Ministarstvo će obavijestiti Komisiju najkasnije do 31. januara 2034. godine ako smatra da postizanje cilja ne može biti ostvareno do roka koji je odložen u skladu sa stavom 2 ovog člana, i obavijestiće o ažuriranoj mapi puta kvaliteta vazduha iz stava 1 ovog člana i o svim relevantnim informacijama potrebnim da se procijeni da li su istaknuti razlozi za drugo i posljednje odlaganje i navedeni uslovi ispunjeni.

Projekcije koje se navode kao razlog za odlaganje, metode, kao i podaci korišćeni za dobijanje tih projekcija treba da budu adekvatno opravdani.

V. PLANOVI

Nacionalna strategija upravljanja kvalitetom vazduha

Član 23

Radi očuvanja i unapređenja kvaliteta vazduha, kao i izbjegavanja, sprečavanja ili smanjenja štetnih uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu, donosi se Nacionalna strategija upravljanja kvalitetom vazduha (u daljem tekstu: Nacionalna strategija), u skladu s propisima kojima se uređuje strateško planiranje.

Ovom strategijom utvrđuje se put ka postizanju nultog zagađenja i životne sredine bez toksičnih materija, a najkasnije na period do 2050. godine.

Ministarstvo dostavlja Vladi godišnji izvještaj o sprovođenju Nacionalne strategije najkasnije do 31. januara tekuće za prethodnu godinu.

Nacionalnu strategiju donosi Vlada za period od četiri godine.

Ciljevi i prioriteti zaštite vazduha

Član 24

Nacionalna strategija utvrđuje ciljeve i prioritete zaštite vazduha u Crnoj Gori i objedinjuje ciljeve zaštite i unapređenja kvaliteta vazduha iz planskih i strateških dokumenata u ovoj oblasti koji se odnose na ispunjavanje međunarodnih obaveza, kao i programa, planova i kratkoročnih akcionih planova izrađenih u skladu sa ovim zakonom.

Nacionalna strategija naročito sadrži:

1) analizu stanja kvaliteta vazduha;
2) prioritetne mjere i aktivnosti u oblasti zaštite kvaliteta vazduha;
3) preventivne mjere za očuvanje kvaliteta vazduha;
4) mjere za smanjenje koncentracija zagađujućih materija u vazduhu;
5) mjere za smanjenje emisija zagađujućih materija u vazduh iz stacionarnih i mobilnih izvora;
6) mjere za postepeno ukidanje supstanci koje oštećuju ozonski omotač;
7) mjere za smanjenje emisija postojanih organskih zagađujućih materija i teških metala;
8) mjere za smanjenje nepovoljnih uticaja acidifikacije, eutrofikacije i fotohemijskog zagađenja;
9) mjere za minimiziranje i eliminisanje emisija koje imaju negativan uticaj na kvalitet vazduha u prekograničnom kontekstu;
10) međunarodne obaveze Crne Gore;
11) način sprovođenja, redosljed realizacije i rokove za sprovođenje mjera, uključujući organe nadležne za sprovođenje i nadzor;
12) procjenu sredstava za sprovođenje Nacionalne strategije i način korišćenja tih sredstava;
13) analizu troškova i koristi od unapređenja kvaliteta vazduha.

Planovi kvaliteta vazduha za zagađujuće materije

Član 25

U slučaju da u određenim zonama nivoi zagađujućih materija u ambijentalnom vazduhu prelaze bilo koju graničnu ili ciljnu vrijednost u skladu sa propisom iz člana 6 stav 9 ovog zakona, Ministarstvo u saradnji sa jedinicama lokalne samouprave, na čijoj se teritoriji ta zona nalazi, donosi planove kvaliteta vazduha za te zone, kojima se propisuju odgovarajuće mjere za postizanje granične ili ciljne vrijednosti i za skraćivanje perioda prekoračenja na najkraće moguće vrijeme, ali ne duže od četiri godine od kraja kalendarske godine u kojoj je prvo prekoračenje zabilježeno.

Planovi kvaliteta vazduha iz stava 1 ovog člana utvrđuju se u najkraćem mogućem roku, a najkasnije u roku od dvije godine od kraja kalendarske godine u kojoj je zabilježeno prekoračenje bilo koje granične ili ciljne vrijednosti.

Ako je u određenoj zoni prekoračenje granične vrijednosti već obuhvaćeno mapom puta kvaliteta vazduha, Ministarstvo obezbjeđuje da se mjere predviđene tom mapom puta procijene i vrednuju na odgovarajući način kako bi se period prekoračenja skratio na najkraće moguće vrijeme i, kada je to potrebno, preduzmu dodatne i efikasnije mjere, uz sprovođenje postupka ažuriranja mape puta kvaliteta vazduha iz člana 27 stav 5 ovog zakona.

Ako u određenoj teritorijalnoj jedinici prosječne izloženosti nije ostvarena obaveza smanjenja prosječne izloženosti utvrđena u skladu sa propisom iz člana 6 stav 9 ovog zakona, Ministarstvo u saradnji sa jedinicama lokalne samouprave utvrđuje planove kvaliteta vazduha za te teritorijalne jedinice prosječne izloženosti, kojima se utvrđuju i odgovarajuće mjere za postizanje obaveze smanjenja prosječne izloženosti i skraćivanje perioda prekoračenja na najkraće moguće vrijeme.

Planovi kvaliteta vazduha iz stava 4 ovog člana utvrđuju se u najkraćem mogućem roku, a najkasnije u roku od dvije godine od kraja kalendarske godine u kojoj je zabilježeno prekoračenje obaveze smanjenja prosječne izloženosti.

Planovi kvaliteta vazduha za ozon

Član 26

U slučajevima kada u teritorijalnim jedinicama koje obuhvataju najmanje jednu zonu, nivoi zagađujućih materija u ambijentalnom vazduhu prelaze bilo koju ciljnu vrijednost za ozon utvrđenu u skladu sa propisom iz člana 6 stav 9 ovog zakona, Ministarstvo u saradnji sa organima jedinica lokalne samouprave koje obuhvataju te teritorijalne jedinice utvrđuje planove kvaliteta vazduha za te teritorijalne jedinice, kojima se utvrđuju i odgovarajuće mjere radi postizanja ciljne vrijednosti za ozon i skraćivanja perioda prekoračenja na najkraće moguće vrijeme.

Planovi kvaliteta vazduha iz stava 1 ovog člana utvrđuju se u najkraćem mogućem roku, a najkasnije u roku od dvije godine od kraja kalendarske godine u kojoj je zabilježeno prekoračenje ciljne vrijednosti za ozon.

Planovi kvaliteta vazduha iz stava 1 ovog člana mogu dodatno propisati obavezu poštovanja strožih graničnih vrijednosti emisija za srednja postrojenja za sagorijevanje i/ili srednje gasne turbine, na osnovu procjene o njihovoj potrebi, pod uslovom da primjena takvih graničnih vrijednosti emisija efikasno doprinosi značajnom poboljšanju kvaliteta vazduha.

Ako je u određenoj teritorijalnoj jedinici prekoračenje ciljne vrijednosti za ozon već obuhvaćeno mapom puta kvaliteta vazduha, mjere predviđene tom mapom puta moraju se procijeniti i vrednovati na odgovarajući način kako bi se period prekoračenja skratio na najkraće moguće vrijeme i, kada je to potrebno, sprovesti postupak ažuriranja mape puta kvaliteta vazduha iz člana 27 stav 5 ovog zakona.

Uzimajući u obzir geografske i meteorološke uslove, a u slučaju da bi sprovođenje mjera podrazumijevalo nesrazmjerne troškove, Ministarstvo može odustati od izrade planova kvaliteta vazduha ili mapa puta kvaliteta vazduha za rješavanje prekoračenja ozona, ako ne postoji značajan potencijal za smanjenje koncentracija ozona.

Ako plan kvaliteta vazduha ili mapa puta kvaliteta vazduha nijesu utvrđeni u skladu sa stavom 4 ovog člana, Ministarstvo je dužno da javnosti i Komisiji dostavi detaljno obrazloženje zbog čega ne postoji značajan potencijal za smanjenje prekoračenja.

Ministarstvo procjenjuje potencijal za smanjenje koncentracija ozona najmanje na svakih pet godina.

Za teritorijalne jedinice u kojima je prekoračena ciljna vrijednost za ozon, odgovarajući nacionalni program kontrole zagađenja vazduha, pripremljen u skladu sa članom 39 ovog zakona, uključuje mjere koje se odnose na prekursore ozona obuhvaćene tim propisom.

Mape puta kvaliteta vazduha

Član 27

U slučajevima kada su u periodu od 1. januara 2026. godine do 31. decembra 2029. godine, u određenoj zoni ili teritorijalnoj jedinici, nivoi zagađujućih materija iznad bilo koje granične ili ciljne vrijednosti koju je potrebno postići do 1. januara 2030. godine, utvrđene u skladu sa propisom iz člana 6 stav 9 ovog zakona, Ministarstvo utvrđuje mapu puta kvaliteta vazduha za odgovarajuću zagađujuću materiju radi postizanja odgovarajućih graničnih ili ciljnih vrijednosti do isteka roka za njihovo dostizanje.

Mape puta kvaliteta vazduha iz stava 1 ovog člana utvrđuju se u najkraćem mogućem roku, a najkasnije u roku od dvije godine od kraja kalendarske godine u kojoj je zabilježeno prekoračenje.

Ministarstvo može odustati od izrade mape puta kvaliteta vazduha ako osnovni scenario, na osnovu dostupnih informacija, pokaže da će granična ili ciljna vrijednost biti postignuta mjerama koje su već na snazi, uključujući slučajeve kada je prekoračenje uzrokovano privremenim aktivnostima koje utiču na nivo zagađujućih materija tokom jedne godine.

Ako mapa puta kvaliteta vazduha nije izrađena u skladu sa stavom 3 ovog člana, Ministarstvo je dužno da javnosti i Komisiji dostavi detaljno obrazloženje.

Ako prekoračenja bilo koje granične vrijednosti, obaveze smanjenja prosječne izloženosti ili ciljne vrijednosti traju tokom treće kalendarske godine nakon isteka roka za izradu plana kvaliteta vazduha ili mape puta kvaliteta vazduha, i ne odstupajući od člana 26 stav 4 ovog zakona, Ministarstvo će ažurirati plan kvaliteta vazduha ili mapu puta kvaliteta vazduha i mjere sadržane u njima, uključujući njihov uticaj na projektovane emisije i koncentracije, najkasnije u roku od pet godina od isteka roka za izradu prethodnog plana kvaliteta vazduha ili mape puta kvaliteta vazduha, kao i preduzeti dodatne i efikasnije mjere kako bi se period prekoračenja skratio na najkraće moguće vrijeme.

Prilikom pripreme planova za kvalitet vazduha ili mape puta kvaliteta vazduha izrađuje se analiza kojom se procjenjuje rizik od prekoračenja odgovarajućih pragova upozorenja za predmetne zagađujuće materije.

Analiza iz stava 6 ovog člana koristi se za izradu kratkoročnih akcionih planova iz člana 29 ovog zakona kad je to primjenljivo.

Ako je potrebno izraditi planove kvaliteta vazduha ili mape puta kvaliteta vazduha za više zagađujućih materija ili standarda kvaliteta vazduha, prema potrebi se izrađuje integrisani plan kvaliteta vazduha ili integrisana mapa puta kvaliteta vazduha koji obuhvataju sve relevantne zagađujuće materije i standarde kvaliteta vazduha.

Planovi kvaliteta vazduha i mape puta kvaliteta vazduha moraju biti, u mjeri mogućeg, usklađeni sa drugim planovima koji imaju značajan uticaj na kvalitet vazduha, uključujući planove koji se donose u skladu sa propisima kojima se uređuje zagađenje bukom, industrijske emisije i obaveze smanjenja nacionalnih emisija, kao i propisima kojima se uređuje oblast klime, biodiverziteta, energetike, saobraćaja i poljoprivrede.

Proces javnih konsultacija

Član 28

Prije usvajanja nacrta planova kvaliteta vazduha i nacrta mapa puta kvaliteta vazduha, kao i značajnijih izmjena planova kvaliteta vazduha i mapa puta kvaliteta vazduha, sprovodi se proces javnih konsultacija, u skladu sa odredbama posebnog propisa kojim se uređuje učešće javnosti u pitanjima zaštite životne sredine, kao i nadležni organi koji, s obzirom na svoje nadležnosti u oblasti zagađenja vazduha i kvaliteta vazduha, mogu biti uključeni u sprovođenje planova kvaliteta vazduha i mapa puta kvaliteta vazduha.

Tokom perioda javnih konsultacija će biti omogućen pristup nacrtu plana kvaliteta vazduha ili nacrtu mape puta kvaliteta vazduha koji sadrže informacije, u skladu sa propisom iz stava 7 ovog člana, a informacije koje se stavljaju na raspolaganje javnosti, gdje je to moguće, treba da sadrže i netehnički sažetak relevantnih informacija.

Period procesa javnih konsultacija iz stava 1 ovog člana ne može biti kraći od 30 dana.

Radi pripreme nacrta plana kvaliteta vazduha ili nacrta mape puta kvaliteta vazduha u skladu sa ovim zakonom, Ministarstvo obrazuje stručni odbor, kojim se obezbjeđuje aktivno učešće svih zainteresovanih strana u pripremi, sprovođenju i ažuriranju planova kvaliteta vazduha i mapa puta kvaliteta vazduha.

Stručni odbor uključuje zainteresovane strane čije aktivnosti doprinose situaciji prekoračenja i koje se podstiču da predlože mjere koje mogu preduzeti kako bi doprinijele prestanku prekoračenja, kao i nevladine organizacije, kao što su organizacije za zaštitu životne sredine i zdravlja, organizacije potrošača, organizacije koje zastupaju interese osjetljive populacije i ranjivih grupa, druga relevantna tijela iz oblasti zdravstva, uključujući organizacije koje predstavljaju zdravstvene radnike, kao i relevantna udruženja iz industrije.

Ministarstvo dostavlja planove kvaliteta vazduha i mape puta kvaliteta vazduha Komisiji u roku od dva mjeseca od dana njihovog usvajanja.

Sadržaj planova kvaliteta vazduha i mape puta kvaliteta vazduha propisuje Ministarstvo.

Kratkoročni akcioni planovi

Član 29

U slučajevima da u određenoj zoni postoji rizik da nivoi zagađujućih materija pređu jedan ili više pragova upozorenja utvrđenih propisom iz člana 6 stav 9 ovog zakona, Agencija u saradnji sa jedinicom lokalne samouprave na čijoj teritoriji se ta zona nalazi utvrđuje kratkoročne akcione planove kojima se određuju hitne mjere koje treba preduzeti u kratkom roku radi smanjenja rizika ili trajanja takvog prekoračenja.

U slučajevima da postoji rizik od prekoračenja praga upozorenja za ozon, kratkoročni akcioni plan se ne utvrđuje ako ne postoji značajan potencijal, uzimajući u obzir nacionalne geografske, meteorološke i ekonomske uslove, za smanjenje rizika, trajanja ili ozbiljnosti takvog prekoračenja.

U slučajevima kada je, za suspendovane čestice (PM10 i PM2,5), potencijal za smanjenje rizika od takvog prekoračenja značajno ograničen, uzimajući u obzir lokalne geografske i meteorološke uslove i specifičnosti sistema grijanja u domaćinstvima, Agencija u saradnji sa jedinicom lokalne samouprave može utvrditi kratkoročni akcioni plan koji je usmjeren samo na posebne aktivnosti sa ciljem zaštite opšte javnosti, kao i osjetljive populacije i ranjivih grupa, te obezbjeđivanja lako razumljivih informacija o preporučenom ponašanju radi smanjenja izloženosti izmjerenom ili prognoziranom prekoračenju.

Prilikom utvrđivanja kratkoročnih akcionih planova iz stava 1 ovog člana, Agencija može, u zavisnosti od konkretnog slučaja, predvidjeti djelotvorne mjere za kontrolu i, kada je to potrebno, privremenu obustavu aktivnosti koje doprinose riziku od prekoračenja odgovarajućih graničnih ili ciljnih vrijednosti ili praga upozorenja.

Kratkoročni akcioni planovi sadrže najmanje sljedeće mjere koje treba razmotriti radi rješavanja izvora koji doprinose riziku od prekoračenja praga upozorenja, u zavisnosti od lokalnih okolnosti i vrste zagađujuće materije:

1) ograničavanje saobraćaja vozila, naročito u blizini lokacija koje često posjećuju osjetljiva populacija i ranjive grupe;
2) javni prevoz sa sniženim cijenama ili besplatan javni prevoz;
3) obustavljanje radova na gradilištima;
4) čišćenje ulica; i
5) fleksibilni oblici organizacije rada.

U zavisnosti od udjela glavnih izvora zagađenja u prekoračenjima koja se rješavaju, razmatraju se mjere koje se odnose na aktivnosti kao što su saobraćaj, građevinski radovi, industrijska postrojenja, poljoprivreda, upotreba proizvoda i grijanje u domaćinstvima.

U okviru tih planova razmatraju se i posebne aktivnosti usmjerene na zaštitu osjetljive populacije i ranjivih grupa, uključujući djecu.

Prije usvajanja nacrta kratkoročnih akcionih planova, kao i značajnijih izmjena kratkoročnih akcionih planova, sprovodi se proces javnih konsultacija, u skladu sa propisom kojim se uređuje učešće javnosti u pitanjima zaštite životne sredine, kao i nadležni organi koji, s obzirom na svoje nadležnosti u oblasti zagađenja vazduha i kvaliteta vazduha, mogu biti uključeni u sprovođenje kratkoročnog akcionog plana, a period konsultacija ne može biti kraći od 30 dana.

Agencija i jedinica lokalne samouprave stavljaju na raspolaganje javnosti i odgovarajućim organizacijama, kao što su organizacije za zaštitu životne sredine i zdravlja, organizacije potrošača, organizacije koje zastupaju interese osjetljive populacije i ranjivih grupa, organizacije koje predstavljaju zdravstvene radnike i druga relevantna tijela iz oblasti zdravstva, kao i relevantna industrijska udruženja, kratkoročne akcione planove, uključujući rezultate njihovih analiza o izvodljivosti i sadržaju posebnih kratkoročnih akcionih planova, kao i informacije o sprovođenju tih planova.

Kratkoročni akcioni planovi dostavljaju se Komisiji u roku od jedne godine od dana njihovog usvajanja, u okviru godišnjeg izvještavanja.

Radi praćenja sprovođenja kratkoročnih akcionih planova izrađuje se godišnji izvještaj o sprovođenju.

Izvještaj sadrži najmanje informacije o zabilježenim prekoračenjima i hitnim mjerama koje su sprovedene radi smanjenja rizika ili trajanja prekoračenja, kao i procjenu njihove efikasnosti.

Nadležni organ jedinice lokalne samouprave u saradnji sa Agencijom izrađuje godišnji izvještaj o sprovođenju do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu i dostavlja ga Ministarstvu.

Godišnji izvještaj o sprovođenju objavljuje se na internet stranici jedinice lokalne samouprave i Agencije.

Prekogranično zagađenje vazduha

Član 30

Agencija obavještava Ministarstvo ako je bilo koja granična vrijednost, ciljna vrijednost za ozon, obaveza smanjenja prosječne izloženosti ili prag upozorenja prekoračen kao rezultat značajnog doprinosa prekograničnog prenosa zagađujućih materija ili njihovih prekursora.

O prekoračenju iz stava 1 ovog člana Ministarstvo obavještava države iz kojih dolazi zagađenje vazduha i Komisiju.

U slučaju iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo će, po potrebi, preduzeti zajedničke aktivnosti sa nadležnim organima susjedne države radi identifikovanja izvora zagađenja vazduha, doprinosa tih izvora prekoračenjima i mjera koje treba preduzeti pojedinačno i u koordinaciji sa susjednom državom radi rješavanja tih izvora i pripremiti koordinisane aktivnosti, kao što je koordinacija planova kvaliteta vazduha u skladu sa čl. 25 i 26 ovog zakona, pri čemu svaka država obuhvaćena tim aktivnostima rješava izvore zagađenja koji se nalaze na njenoj teritoriji, u cilju otklanjanja takvih prekoračenja.

Nakon prijema obavještenja o prekoračenju granične vrijednosti, ciljne vrijednosti za ozon, obaveze smanjenja prosječne izloženosti ili praga upozorenja, Ministarstvo će blagovremeno odgovoriti nadležnom organu susjedne države, a najkasnije u roku od 3 mjeseca od dana prijema obavještenja od druge države.

Susjedne države, ako je to primjereno u skladu sa članom 29 ovog zakona, izrađuju i sprovode koordinisane kratkoročne akcione planove koji obuhvataju susjedne zone u drugim državama te osiguravaju da susjedne zone u drugim državama dobiju sve odgovarajuće podatke o tim kratkoročnim akcionim planovima bez nepotrebnog odgađanja.

U slučajevima kada su pragovi upozorenja ili pragovi informisanja prekoračeni u zonama blizu državnih granica, informacije o tim prekoračenjima dostavljaju se nadležnim organima susjednih država što je prije moguće.

Informacije iz stava 6 ovog člana se stavljaju na raspolaganje javnosti.

Obavještenje susjednoj državi o prekoračenjima granične vrijednosti, ciljne vrijednosti za ozon, obaveze smanjenja prosječne izloženosti ili praga upozorenja može, za odgovarajuću godinu, identifikovati:

- zone u kojima prekogranični prenos zagađenja vazduha iz jedne ili više država značajno doprinosi prekoračenjima graničnih ili ciljnih vrijednosti u tim zonama;
- teritorijalne jedinice prosječne izloženosti u kojima prekogranični prenos zagađenja vazduha iz jedne ili više država značajno doprinosi prekoračenjima nivoa utvrđenog obavezama smanjenja prosječne izloženosti u tim jedinicama.

Ministarstvo može dostaviti državama na koje se to odnosi i Komisiji popise tih zona i teritorijalnih jedinica prosječne izloženosti, zajedno sa informacijama o koncentracijama i dokazima koji pokazuju da zagađenje vazduha

iz prekograničnih izvora, uključujući i izvore iz trećih država na koje Crna Gora nema direktnu kontrolu, značajno doprinosi tim prekoračenjima.

Prilikom izrade planova iz st. 3 i 5 ovog člana, kao i prilikom obavještavanja javnosti iz stava 7 ovoga člana, prema potrebi, ostvaruje se saradnja sa trećim državama, a naročito sa državama kandidatima.

Način primjene modeliranja kvaliteta vazduha, procjene doprinosa iz prirodnih izvora, određivanja doprinosa od posipanja puteva pijeskom ili solju u zimskom periodu, utvrđivanja mape puta kvaliteta vazduha i uzajamne razmjene podataka iz čl. 9, 20, 21, 27 i 48 ovog zakona, kao i način sprovođenja implementacionih akata Komisije kojima se uređuju ova pitanja, propisuje Vlada.

VI. POBOLJŠANJE KVALITETA AMBIJENTALNOG VAZDUHA

Mjere za sprečavanje i smanjenje zagađenja vazduha

Član 31

Radi sprečavanja i smanjenja zagađenja vazduha i poboljšanja kvaliteta vazduha preduzimaju se sljedeće mjere:

- utvrđivanje graničnih vrijednosti emisija iz stacionarnih i mobilnih izvora zagađenja;
- utvrđivanje graničnih vrijednosti određenih zagađujućih materija u pojedinim proizvodima;
- postepeno smanjenje upotrebe supstanci koje oštećuju ozonski omotač; i
- druge mjere za sprečavanje i smanjenje zagađenja.

Granične vrijednosti emisija

Član 32

Granične vrijednosti emisija zagađujućih materija i druge mjere usmjerene na smanjenje emisija iz stacionarnih izvora i djelatnosti koje uzrokuju emisije zagađujućih materija u vazduh propisuje Vlada.

Granične vrijednosti zagađujućih materija u tečnim gorivima naftnog porijekla

Član 33

Zabranjeno je stavljanje u promet goriva koja prelaze propisane granične vrijednosti sadržaja zagađujućih materija.

Vrste tečnih goriva naftnog porijekla (u daljem tekstu: goriva), granične vrijednosti zagađujućih materija, sadržaj aditiva na bazi metala i druge karakteristike koje gorivo mora ispunjavati u odnosu na zaštitu životne sredine radi stavljanja u promet, goriva koja se koriste na brodovima i drugim plovilima u lukama, teritorijalnim vodama i isključivoj ekonomskoj zoni, kao i u zonama kontrole emisija sumpornih oksida, način određivanja i praćenja karakteristika goriva, metode za smanjenje emisija zagađujućih materija u vazduh, njihovo odobravanje i određivanje probnih perioda za nove metode smanjenja emisija, izvještavanje o kvalitetu goriva i usklađenosti sa graničnim vrijednostima ili sadržaju zagađujućih materija, izvještavanje o količinama bezolovnog benzina i dizel goriva stavljenim na tržište sa maksimalnim dozvoljenim sadržajem sumpora, uslove za stavljanje goriva na tržište ili korišćenje, rokove i način izvještavanja propisuje Vlada.

Praćenje kvaliteta goriva

Član 34

Preduzeća, druga pravna i fizička lica koja uvoze gorivo dužna su, prije stavljanja goriva na tržište ili prije upotrebe goriva koje su nabavila za sopstvene potrebe, obezbijediti praćenje i izvještavanje o kvalitetu goriva u skladu sa godišnjim programom praćenja kvaliteta goriva, zaključivanjem ugovora sa ovlašćenim pravnim licem iz člana 37 ovog zakona.

Program iz stava 1 ovog člana sprovodi se u ljetnjem periodu, od 1. maja do 30. septembra i u zimskom periodu, od 1. oktobra do 30. aprila.

Program iz stava 1 ovog člana u skladu sa standardom MEST EN 14274 na predlog Agencije donosi Ministarstvo.

Program iz stava 1 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

Podatke o kvalitetu goriva, ukupnim količinama benzinskih i dizel goriva stavljenih na tržište, količinama bezolovnog benzina i dizel goriva stavljenih na tržište sa maksimalnim dozvoljenim sadržajem sumpora, kao i dostupnosti benzinskih i dizel goriva koja se stavljaju na tržište Ministarstvo dostavlja Komisiji do 31. avgusta svake godine za prethodnu godinu.

Emisija isparljivih organskih jedinjenja tokom skladištenja i distribucije goriva

Član 35

Tehničke standarde za zaštitu vazduha od emisija isparljivih organskih jedinjenja koja nastaju skladištenjem, distribucijom i pretakanjem benzina propisuje Ministarstvo.

Propisom iz stava 1 ovog člana utvrđuju se tehnički standardi zaštite životne sredine za skladištenje i distribuciju benzina na terminalima i benzinskim pumpama, kao i za cisterne koje se koriste za prevoz benzina od jednog terminala do drugog ili od terminala do benzinske pumpe, kao i rokovi za njihovo postizanje.

Zabranjeno je pretakanje, distribucija i skladištenje benzina bez primjene propisanih tehničkih standarda zaštite vazduha i emisija isparljivih organskih jedinjenja koja nastaju tokom skladištenja, točenja i distribucije benzina i upotreba neispravnih uređaja i opreme za te namjene.

Praćenje emisija iz stacionarnih izvora

Član 36

Način praćenja emisija iz stacionarnih izvora, postupke mjerenja, način provjere tačnosti i kalibracije mjernog uređaja, postupak za ocjenjivanje rezultata, način dostavljanja podataka u svrhu informacionog sistema o kvalitetu vazduha propisuje Ministarstvo.

U blizini stacionarnih izvora zagađenja vazduha za koje je obavezna procjena uticaja na životnu sredinu ili za koje se procjena može zahtijevati, zagađivač prati kvalitet vazduha na način utvrđen u izvještaju o procjeni uticaja na životnu sredinu, odnosno u integrisanoj dozvoli.

Zagađivač je dužan da podatke o kvalitetu vazduha dobijene praćenjem iz stava 1 ovog člana dostavi Agenciji i organu lokalne uprave na čijoj teritoriji se nalazi, najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

U slučaju prekoračenja praga obavještavanja ili uzbunjivanja za određenu zagađujuću materiju, Agencija će zatražiti od zagađivača dostavljanje relevantnih podataka i izvan rokova propisanih stavom 3 ovog člana.

Troškove praćenja kvaliteta vazduha iz stava 1 ovog člana snosi zagađivač.

Ovlašćena pravna lica

Član 37

Pravna lica koja imaju licencu za praćenje kvaliteta vazduha, praćenje emisija iz stacionarnih izvora i praćenje kvaliteta goriva (u daljem tekstu: dozvola), koju izdaje Agencija, mogu pratiti kvalitet vazduha, emisije iz stacionarnih izvora i pratiti kvalitet goriva.

Agencija izdaje dozvolu pravnom licu na osnovu sertifikata o akreditaciji u obimu koji je obuhvaćen akreditacijom.

Ako u Crnoj Gori nema pravnih lica koja su akreditovana za određenu analizu, Ministarstvo određuje akreditovanu laboratoriju sa liste ovlašćenih akreditovanih laboratorija država članica Evropske unije.

Pravna lica iz stava 1 ovog člana dužna su da prate kvalitet vazduha i emisije iz stacionarnih izvora u skladu sa propisima iz čl. 10 i 36 ovog zakona, kao i da prate kvalitet goriva u skladu sa propisom iz člana 34 stav 1 ovog zakona i da izvještaje o izvršenim mjerenjima dostave Agenciji do 15. u mjesecu za prethodni mjesec, a godišnji izvještaj najkasnije do 1. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Agencija objavljuje spisak pravnih lica iz stava 1 ovog člana u "Službenom listu Crne Gore".

Smanjenje nacionalnih emisija određenih zagađujućih materija u atmosferi

Član 38

Nacionalne obaveze smanjenja emisija za određene zagađujuće materije u vazduhu koje izazivaju negativne efekte zakiseljavanja, eutrofikacije i fotohemijskog zagađenja za period od 2020. do 2029. i period nakon 2030. godine, metode za izračunavanje emisija i pripremu inventara emisija i projekcija emisija, sadržaj i način pripreme Programa kontrole zagađenja vazduha iz člana 39 ovog zakona, praćenje negativnog uticaja zagađenja vazduha na ekosisteme, te način i rokove izvještavanja o emisijama, inventarima emisija, projekcijama emisija i način dostavljanja podataka nadležnim međunarodnim tijelima i tijelima Evropske unije, kao i dodatne mjere za smanjenje emisija određenih zagađujućih materija u vazduhu propisuje Vlada.

Program kontrole zagađenja vazduha

Član 39

Vlada donosi Program kontrole zagađenja vazduha radi ispunjavanja obaveza smanjenja emisija zagađujućih materija u skladu sa propisom iz člana 38 ovog zakona.

Ministarstvo obezbjeđuje pripremu Programa kontrole zagađenja vazduha.

Program kontrole zagađenja vazduha mijenja se i dopunjuje najmanje svake četiri godine.

Ne dovodeći u pitanje stav 3 ovog člana, politike i mjere smanjenja emisija sadržane u Programu kontrole zagađenja vazduha ažuriraju se u roku od 18 mjeseci od dostavljanja najnovijeg nacionalnog inventara emisija ili nacionalnih projekcija emisija, gdje dostavljeni podaci ukazuju na nepoštovanje ili rizik od nepoštovanja nacionalnih obaveza smanjenja emisija utvrđenih propisom iz člana 38 ovog zakona.

Ministarstvo će obavijestiti Komisiju o usvajanju Programa kontrole zagađenja vazduha i dostaviti relevantne informacije iz Programa u odgovarajućem formatu u roku od dva mjeseca od njegovog usvajanja.

Prije finalizacije nacrta i donošenja Programa od strane Vlade, Ministarstvo organizuje javnu raspravu o nacrtu Programa i svim značajnim izmjenama i dopunama, u skladu sa nacionalnim propisima o učešću javnosti u pitanjima životne sredine, i konsultuje nadležne organe čije nadležnosti mogu biti pogođene sprovođenjem Programa u oblastima zagađenja vazduha, kvaliteta vazduha i upravljanja na nacionalnom nivou.

Ministarstvo će, gdje je to primjereno, sprovesti prekogranične konsultacije o nacrtu Programa kontrole zagađenja vazduha, prije finalizacije nacrta i usvajanja.

Program kontrole zagađenja vazduha i sve njegove izmjene i dopune objavljuju se na internet stranici Ministarstva.

Ministarstvo će obavijestiti Komisiju o izmjenama i dopunama Programa kontrole zagađenja vazduha u roku od dva mjeseca od njihovog usvajanja.

Praćenje uticaja zagađenja vazduha na ekosisteme

Član 40

Praćenje negativnog uticaja zagađenja vazduha na ekosisteme sprovodi se u okviru mreže monitoring stanica koje predstavljaju slatke vode, prirodna i poluprirodna staništa i šumske ekosisteme na teritoriji Crne Gore (u daljem tekstu: mreža monitoringa).

Mrežu monitoringa iz stava 1 ovog člana određuje Ministarstvo.

Monitoring se sprovodi u skladu sa Programom praćenja uticaja zagađenja vazduha na ekosisteme.

Program praćenja uticaja zagađenja vazduha na ekosisteme donosi Ministarstvo i objavljuje na internet stranici Ministarstva.

Agencija uspostavlja i održava informacioni sistem za prikupljanje, obradu i izvještavanje podataka sa mreže monitoringa i drugih relevantnih podataka u svrhu izvještavanja Komisiji i Evropskoj agenciji za životnu sredinu.

Izvještavanje o praćenju negativnog uticaja zagađenja vazduha na ekosisteme

Član 41

Informacije i podaci iz praćenja negativnog uticaja zagađenja vazduha na ekosisteme obezbjeđuju Ministarstvo i drugi nadležni organi i stručne institucije, svaki u okviru svoje nadležnosti, u skladu sa propisima o praćenju kvaliteta vazduha, meteoroloških parametara, voda, šuma i zemljišta.

Praćenje negativnog uticaja zagađenja vazduha na ekosisteme iz člana 40 ovog zakona obavljaju:

1) CETI - sprovodi monitoring kvaliteta vazduha, uključujući praćenje taloženja zagađenja i koncentracije ozona pri tlu;
2) Zavod - obavlja meteorološka mjerenja i pruža meteorološke podatke;
3) Uprava za vode - obavlja monitoring površinskih voda u skladu sa zakonom kojim se uređuje način integralnog upravljanja vodama;
4) Uprava za šume - obavlja monitoring šumskih ekosistema u skladu sa relevantnim zakonodavstvom;
5) Agencija - obavlja monitoring zemljišta u skladu sa zakonom kojim se uređuje korišćenje poljoprivrednog zemljišta.

Informacije o praćenju negativnih uticaja zagađenja vazduha na ekosisteme dostavljaju se Komisiji i Evropskoj agenciji za životnu sredinu kako slijedi:

- do 1. jula 2030. godine, i svake četiri godine nakon toga, podaci o lokacijama monitoring stanica i pripadajućim indikatorima koji se koriste za praćenje uticaja zagađenja vazduha; i
- do 1. jula 2031. godine, i svake četiri godine nakon toga, podaci monitoringa iz člana 40 ovog zakona.

Nacionalni inventari emisija, projekcije i informativni izvještaji o inventarima

Član 42

Izradu nacionalnih inventara, godišnjih inventara emisija, projekcija emisija, prostorno razgraničenih inventara, inventara velikih tačkastih izvora, informativnih izvještaja o inventarima i gdje je potrebno, prilagođenih inventara emisija, obezbjeđuje Agencija.

Dostavljanje podataka iz stava 1 ovog člana u skladu s međunarodnim obavezama vrši Ministarstvo.

Organi državne uprave i ovlašćena pravna lica, u skladu sa propisom iz člana 38 ovog zakona, dostavljaju podatke o aktivnostima i sektorskim emisijama.

Inventari emisija

Član 43

Inventar emisija zagađujućih materija u vazduh (u daljem tekstu: inventar emisija) vodi Agencija.

Nosilac podataka (institucije, zagađivači) dostavlja podatke za izradu inventara emisija i projekcija emisija Agenciji u skladu sa godišnjim planom prikupljanja podataka za izradu inventara emisija.

Podaci za izradu inventara emisija prikupljaju se na osnovu godišnjeg plana prikupljanja podataka koji usvaja Agencija.

Plan iz stava 3 ovog člana objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

Uz inventar emisija, Agencija priprema izvještaj o inventaru i dostavlja Ministarstvu i relevantnim međunarodnim institucijama.

Radi poboljšanja kvaliteta inventara emisija, Agencija izrađuje plan osiguranja i kontrole kvaliteta podataka i dostavlja ga Ministarstvu do 15. decembra tekuće godine.

Način izrade i sadržaj inventara emisija, način obezbjeđivanja i kontrole kvaliteta podataka i rokove za izradu inventara emisija i pratećeg izvještaja uređen je u skladu sa propisom iz člana 38 ovog zakona.

Prekogranično zagađenje na velikim udaljenostima

Član 44

Mjere za smanjenje prekograničnog zagađenja na velikim udaljenostima sprovode se u skladu sa obavezujućim međunarodnim sporazumima u kojima je Crna Gora strana potpisnica.

Obaveze pravnih lica i preduzetnika

Član 45

Pravna lica i preduzetnici koji utiču ili mogu uticati na kvalitet vazduha u obavljanju svojih djelatnosti dužni su da obezbijede tehničke mjere za sprečavanje ili smanjenje emisija u vazduh, obračun troškova zaštite vazduha u okviru investicionih i proizvodnih troškova i vođenje evidencije o utrošenim sredstvima, praćenje uticaja aktivnosti na kvalitet vazduha, kao i druge mjere zaštite u skladu sa zakonom.

Pravna lica i preduzetnici iz stava 1 ovog člana dužni su da od Agencije pribave dozvolu za dozvoljene emisije zagađujućih materija u vazduh (u daljem tekstu: dozvola za emisiju).

Izuzetno od stava 2 ovog člana, pravna lica i preduzetnici nijesu dužni pribaviti dozvolu za emisiju ako su, u skladu sa propisima, dužni pribaviti integrisanu dozvolu ili saglasnost za procjenu uticaja na životnu sredinu.

Pravna lica i preduzetnici koji stavljaju gorivo na tržište ili ga nabavljaju za sopstvene potrebe dužni su voditi evidenciju o količini goriva i dostavljati podatke iz evidencije Agenciji do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Pravna lica i preduzetnici iz stava 4 ovog člana dužni su obezbijediti praćenje i izvještavanje o kvalitetu goriva, u skladu sa propisom iz člana 34 ovog zakona.

Dozvola za emisiju izdaje se na osnovu graničnih vrijednosti emisije za stacionarne izvore.

Dozvola za emisiju iz stava 2 ovog člana izdaje se na osnovu rješenja.

Način i potrebnu dokumentaciju za izdavanje dozvole propisuje Ministarstvo.

Evidentiranje i praćenje emisija i izvora emisija

Član 46

Vlasnici i/ili korisnici stacionarnih izvora zagađenja dužni su:

1) voditi evidenciju o stacionarnom izvoru i svakoj promjeni (rekonstrukciji) istog;

2) obezbijediti redovno praćenje i mjerenje emisija zagađujućih materija;

3) voditi evidenciju o praćenju i izvršenim mjerenjima sa podacima o mjestima mjerenja, rezultatima mjerenja i o učestalosti mjerenja emisija;

4) voditi evidenciju o utrošenom gorivu i otpadu tokom procesa sagorijevanja;

5) voditi evidenciju o radu uređaja za smanjenje emisija.

Podaci iz stava 1 ovog člana dostavljaju se organu lokalne samouprave na čijoj se teritoriji nalaze stacionarni izvori i Agenciji.

Za mobilne izvore zagađenja vazduha, podaci o izvorima emisija vode se na način utvrđen posebnim propisom.

Lokalni registri izvora zagađenja vazduha

Član 47

Na osnovu podataka iz člana 45 stav 1 ovog zakona, lokalna uprava vodi registar izvora zagađenja vazduha sa podacima o prostornom rasporedu i kapacitetima izvora, kao i o svim promjenama i rekonstrukcijama.

Podaci iz registra izvora zagađenja iz stava 1 dostavljaju se Agenciji koja vodi integralni katastar zagađivača životne sredine.

VII. INFORMISANJE I IZVJEŠTAVANJE

Javno informisanje

Član 48

Agencija obezbjeđuje blagovremeno i odgovarajuće informisanje javnosti i relevantnih organizacija, naročito organizacija za zaštitu životne sredine i zdravlja, potrošačkih organizacija, organizacija koje zastupaju interese osjetljivih i ranjivih grupa stanovništva, organizacija zdravstvenih radnika, drugih relevantnih tijela iz oblasti zdravstva i relevantnih udruženja iz oblasti industrije, o:

1) kvalitetu vazduha u skladu sa članom 49 ovog zakona;

2) lokaciji mjesta uzorkovanja za sve zagađujuće materije u vazduhu, kao i o svim problemima u ispunjavanju zahtjeva za pokrivenost podacima po mjestu uzorkovanja i zagađujućoj materiji;

3) svakoj odluci o odlaganju roka u skladu sa članom 22 ovog zakona;

4) planovima kvaliteta vazduha i mapama puta kvaliteta vazduha u skladu sa čl. 25, 26 i 27 ovog zakona;

5) kratkoročnim akcionim planovima utvrđenim u skladu sa članom 29 ovog zakona;

6) efektima prekoračenja graničnih vrijednosti, ciljnih vrijednosti, obaveza smanjenja prosječne izloženosti, ciljnih koncentracija prosječne izloženosti, pragova upozorenja i pragova obavještavanja u sažetoj procjeni;

7) sažetoj procjeni koja, gdje je to primjereno, uključuje dodatne informacije i procjene o životnoj sredini kao i informacije o zagađujućim materijama koje se prate na super stanicama iz člana 16 ovog zakona.

Agencija uspostavlja i čini javno dostupnim putem internet stranice, na lako razumljiv način, indeks kvaliteta vazduha koji obuhvata satna ažuriranja najmanje za sumpor-dioksid, azot-dioksid, suspendovane čestice (PM10 i PM2,5) i ozon, pod uslovom da postoji obaveza praćenja tih zagađujućih materija u skladu sa ovim zakonom.

Taj indeks može uključivati dodatne zagađujuće materije, kada je to relevantno.

U mjeri u kojoj je to moguće, indeks kvaliteta vazduha usklađuje se sa preporukama SZO.

Indeks kvaliteta vazduha zasniva se na indeksima kvaliteta vazduha na nivou koji je obezbijedila Evropska agencija za životnu sredinu i sadrži informacije o uticajima na zdravlje, uključujući informacije prilagođene osjetljivim i ranjivim grupama stanovništva.

Indeks kvaliteta vazduha koji obezbjeđuje Evropska agencija za životnu sredinu može se koristiti radi ispunjavanja zahtjeva iz stava 2, 3, 4 i 5 ovog člana.

U slučaju da se ne koristi indeks Evropske agencije za životnu sredinu, upućivanje na taj indeks objavljuje se na nacionalnom nivou.

Institut za javno zdravlje objavljuje informacije o simptomima povezanim sa epizodama povećanog zagađenja vazduha, kao i preporuke za postupanje radi smanjenja izloženosti zagađenju vazduha i zaštite zdravlja, putem informativnih kampanja i javnog prikazivanja tih informacija na mjestima koja posjećuju osjetljivo stanovništvo i ranjive grupe, naročito u zdravstvenim ustanovama.

Javnost se obavještava o nadležnom organu ili tijelu određenom za obavljanje poslova iz člana 5 ovog zakona.

Informacije iz stava 1 ovog člana dostupne su javnosti besplatno putem lako dostupnih medija i komunikacionih kanala na jasan i lako razumljiv način u skladu sa propisima kojima se uređuje infrastruktura za prostorne informacije, otvorene podatke i ponovnu upotrebu informacija javnog sektora, uz obezbjeđivanje širokog javnog pristupa tim informacijama.

Sadržaj informacija o kvalitetu ambijentalnog vazduha

Član 49

Javnosti se obezbjeđuju najmanje sljedeće informacije:

1) ažurirani satni podaci po mjestu uzorkovanja za sumpor-dioksid, azot-dioksid, suspendovane čestice (PM10 i PM2,5), ugljen-monoksid i ozon sa svih mjesta uzorkovanja za koje su dostupne ažurirane informacije a najmanje sa minimalnog broja mjesta uzorkovanja u skladu sa propisom iz člana 10 ovog zakona, ako je metoda mjerenja odgovarajuća za ažurirane podatke, pri čemu se javnosti obezbjeđuje što veći obim ažuriranih podataka, uz postepeno prilagođavanje metoda mjerenja u tom cilju, i postepeno prilagođavaju svoje metode mjerenja u tom smislu, a kada su dostupne, dostavljaju se i ažurirane informacije koje proizilaze iz primjene modeliranja;
2) izmjerene koncentracije svih zagađujućih materija i, gdje je to moguće, njihovo poređenje sa najnovijim smjernicama koje preporučuje SZO, prikazane prema odgovarajućim periodima u skladu sa propisom iz člana 6 stav 9 ovog zakona;
3) informacije o uočenom prekoračenju granične vrijednosti, ciljne vrijednosti i obaveze smanjenja prosječne izloženosti, uključujući najmanje:
   - lokaciju ili područje na kojem je došlo do prekoračenja;
   - vrijeme početka i trajanje prekoračenja;
   - izmjerenu koncentraciju u poređenju sa važećim standardima kvaliteta vazduha ili pokazatelj prosječne izloženosti u slučaju prekoračenja obaveze smanjenja prosječne izloženosti;
4) informacije o uticaju na zdravlje, koje uključuju najmanje:
   - uticaje zagađenja vazduha na zdravlje opšte populacije i, koliko je moguće, za svaku zagađujuću materiju u skladu sa ovim zakonom;
   - uticaje zagađenja vazduha na osjetljive kategorije stanovništva i ranjive grupe i, koliko je moguće, za svaku zagađujuću materiju obuhvaćenu ovim zakonom;
   - opis mogućih indikatora;
   - preporučene mjere opreza koje treba preduzeti, posebno za opštu populaciju kao i za osjetljive kategorije stanovništva i ranjive grupe;
   - mjesto na kojem se mogu naći dodatne informacije;
5) informacije o uticaju na vegetaciju;
6) informacije o preventivnim mjerama za smanjenje zagađenja i izloženosti zagađenju:
   - navođenje glavnih sektora izvora zagađenja;
   - preporuke za mjere za smanjenje emisija;
7) informacije o mjernim kampanjama ili sličnim aktivnostima i njihovim rezultatima, ako su sprovedene.

Agencija i jedinice lokalne samouprave blagovremeno obavještavaju javnost o stvarnim ili predviđenim prekoračenjima pragova upozorenja, kao i o svakom prekoračenju praga obavještavanja.

Informacije koje se dostavljaju javnosti sadrže najmanje sljedeće podatke:

1) informacije o zabilježenom prekoračenju:
   - lokaciju ili područje na kojem je došlo do prekoračenja;
   - vrstu prekoračenog praga odnosno prag upozorenja ili prag obavještavanja;
   - vrijeme početka i trajanje prekoračenja;
   - najvišu jednočasovnu koncentraciju i, u slučaju ozona, dodatno najvišu prosječnu osmočasovnu koncentraciju;

2) prognozu za naredno poslijepodne i/ili naredne dane:
   - geografsko područje na kojem se očekuje prekoračenje praga upozorenja ili praga obavještavanja;
   - očekivane promjene u zagađenju (poboljšanje, stabilizacija ili pogoršanje), zajedno sa razlozima za te promjene;
3) informacije o grupama stanovništva na koje se prekoračenje odnosi, mogućim zdravstvenim efektima i preporučenom ponašanju:
   - informacije o rizičnim grupama stanovništva;
   - opis mogućih simptoma;
   - preporučene mjere opreza za stanovništvo na koje se odnosi;
   - mjesto na kojem se mogu naći dodatne informacije;
4) informacije o kratkoročnim akcionim planovima i preventivnim mjerama za smanjenje zagađenja ili izloženosti zagađenju: navođenje glavnih sektora izvora zagađenja, preporuke za mjere za smanjenje emisija iz antropogenih izvora;
5) preporuke za smanjenje izloženosti;
6) u slučaju predviđenih prekoračenja, javnosti se, u mjeri u kojoj je to moguće, dostavljaju podaci iz tač. 1 do 5 ovog stava.

Kada dođe do prekoračenja ili postoji rizik od prekoračenja bilo koje granične vrijednosti, ciljne vrijednosti, obaveze smanjenja prosječne izloženosti, praga upozorenja ili praga obavještavanja, informacije iz ovog člana dodatno se promovišu i čine dostupnim javnosti.

Informacioni sistem o kvalitetu vazduha

Član 50

Informacioni sistem o kvalitetu vazduha, koji je sastavni dio informacionog sistema zaštite životne sredine, sadrži:

1) podatke o kvalitetu vazduha iz državnih i lokalnih mreža, uključujući lokacije mjernih mjesta i primijenjene metode mjerenja;
2) meteorološke podatke i podatke dobijene modeliranjem i prognostičkim metodama;
3) podatke iz registra izvora zagađenja vazduha;
4) podatke o supstancama koje oštećuju ozonski omotač;
5) podatke iz Nacionalnog inventara emisija zagađujućih materija u vazduh;
6) izvještaje o kvalitetu vazduha;
7) mjere i programe za zaštitu i unapređenje kvaliteta vazduha;
8) tekstove međunarodnih sporazuma i konvencija, nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva Evropske unije o kvalitetu vazduha;
9) strategije, planove i programe koji se odnose na kvalitet vazduha;
10) podatke o ovlašćenim pravnim subjektima koji se bave praćenjem kvaliteta vazduha i emisija;
11) podatke o sprovedenom inspekcijskom nadzoru;
12) podatke o izrečenim kaznama;
13) druge podatke relevantne za kvalitet vazduha.

Informacije o kvalitetu vazduha

Član 51

Na osnovu podataka dobijenih realizacijom godišnjeg Programa praćenja kvaliteta vazduha i drugih podataka, Agencija priprema godišnje informacije o kvalitetu vazduha (u daljem tekstu: informacije).

Informacije iz stava 1 ovog člana naročito sadrže:

- podatke o prekoračenju graničnih vrijednosti, ciljnih vrijednosti, dugoročnih ciljeva i pragova upozorenja i obavještavanja u odnosu na odgovarajuće periode prosjeka, zabilježene u prethodnoj godini;
- podatke o posljedicama tih prekoračenja;
- spisak zona u kojima se prekoračenje propisanih graničnih vrijednosti može pripisati prirodnim izvorima;

- spisak zona u kojima su granične vrijednosti za suspendovane čestice PM10 prekoračene usljed ponovnog podizanja čestica koje potiču od posipanja i soljenja puteva tokom zimskog perioda, zajedno sa podacima o koncentracijama i izvorima PM10 u tim zonama, kao i dokazima da su prekoračenja posljedica ponovnog podizanja čestica i odgovarajućim mjerama preduzetim radi smanjenja koncentracija.

Informacije se objavljuju na internet stranici Agencije i dostavljaju Evropskoj agenciji za zaštitu životne sredine.

VIII. SUDSKA ZAŠTITA

Pristup pravdi

Član 52

Fizičko ili pravno lice koje ima pravni interes u skladu sa članom 53 ovog zakona i smatra da je odlukom, radnjom ili propuštanjem organa državne uprave, organa uprave i/ili jedinice lokalne samouprave povrijeđen ovaj zakon ili propisi donijeti na osnovu njega, naročito odredbe koje se odnose na lokaciju i broj mjesta uzorkovanja iz ovog zakona, planove kvaliteta vazduha i mape puta kvaliteta vazduha iz čl. 25, 26 i 27 ovog zakona, kao i kratkoročne akcione planove iz člana 29 ovog zakona, ima pravo da pred nadležnim sudom, u skladu sa zakonom, osporava materijalnu i procesnu zakonitost te odluke, radnje ili propuštanja.

Tužba, odnosno drugi odgovarajući podnesak kojim se pokreće postupak sudske zaštite iz stava 1 ovog člana, podnosi se u roku od 30 dana od dana objavljivanja osporene odluke na internet stranici organa koji je donio odluku, odnosno od dana isteka roka za preduzimanje radnje ili donošenje odluke, a ako podnosilac nije mogao znati za propuštanje, od dana kada je za propuštanje saznao ili mogao saznati, u skladu sa zakonom.

U podnesku iz stava 2 ovog člana navodi se i obrazlaže u čemu se sastoji povreda propisa iz stava 1 ovog člana.

Uz podnesak iz stava 2 ovog člana prilažu se dokazi kojima podnosilac raspolaže.

Ovaj član ne utiče na obavezu prethodnog korišćenja pravnih sredstava u upravnom postupku prije pokretanja sudskog postupka, kada je takva obaveza propisana zakonom.

Postupak sudske zaštite iz ovog člana sprovodi se u skladu sa zakonom kojim se uređuje parnični postupak, na način kojim se obezbjeđuje djelotvorna sudska zaštita i kojim se pristup sudu ne onemogućava niti pretjerano otežava, vodeći računa i o tome da troškovi postupka ne ugroze djelotvornost te zaštite.

Pravni interes

Član 53

Smatra se da fizičko ili pravno lice ima pravni interes u postupcima iz člana 52 ovog zakona ako učini vjerovatnim da odluka, radnja ili propuštanje iz člana 52 ovog zakona utiče ili može uticati na njegovo pravo ili pravni interes, naročito zbog mjesta prebivališta, boravišta, sjedišta, obavljanja djelatnosti ili drugog odnosa prema području na koje se odluka, radnja ili propuštanje odnosi.

Smatra se da nevladina organizacija ima pravni interes u postupcima iz člana 52 ovog zakona ako je registrovana u skladu sa zakonom kojim se uređuju nevladine organizacije i ako je njenim statutom predviđena zaštita i unapređenje životne sredine, zaštita zdravlja ljudi, zaštita prirodnih resursa ili njihovo racionalno korišćenje.

Nevladina organizacija iz stava 2 ovog člana smatra se i licem čije pravo ili pravni interes može biti povrijeđen u smislu člana 52 ovog zakona.

Postupak sudske kontrole

Član 54

U postupcima iz člana 52 ovog zakona nadležni sud može:

- naložiti organu javne vlasti da preduzme sve potrebne mjere, uključujući obustavu određenih aktivnosti,
- odrediti neophodne privremene mjere i naložiti njihovo sprovođenje,
- donijeti drugu odgovarajuću odluku u skladu sa zakonom.

Svi sudski postupci i zahtjevi u oblasti zaštite životne sredine po ovom zakonu smatraju se hitnim.

Informacije o pristupu postupcima upravne i sudske kontrole

Član 55

Praktične informacije o pristupu postupcima upravne i sudske kontrole iz člana 52 ovog zakona moraju biti dostupne javnosti.

Naknada štete po zdravlje ljudi

Član 56

Fizička lica koja pretrpe štetu po zdravlje prouzrokovanu povredom pravila o donošenju i sprovođenju planova kvaliteta vazduha ili mapa puta kvaliteta vazduha iz čl. 25, 26 i 27 ovog zakona, kao i pravila o donošenju i sprovođenju kratkoročnih akcionih planova iz člana 29 ovog zakona, koju su nadležni organi učinili namjerno ili iz nehata, imaju pravo da zahtijevaju naknadu te štete.

Zahtjev za naknadu štete iz stava 1 ovog člana ostvaruje se u skladu sa zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi i zakonom kojim se uređuje parnični postupak.

Potraživanje naknade štete iz stava 1 ovog člana zastarijeva u skladu sa zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi, s tim da rok zastarjelosti ne može početi da teče prije nego što je povreda iz stava 1 ovog člana prestala i prije nego što je oštećeni saznao ili mogao razumno saznati da je pretrpio štetu prouzrokovanu tom povredom.

IX. FINANSIRANJE ZAŠTITE VAZDUHA

Izvori finansiranja

Član 57

Sredstva za finansiranje zaštite i poboljšanja kvaliteta vazduha obezbjeđuju se iz:

1) Budžeta;

2) budžeta jedinice lokalne samouprave; i

3) drugih izvora u skladu sa ovim zakonom.

Korišćenje sredstava

Član 58

Sredstva iz člana 57 ovog zakona koriste se:

1) iz Budžeta za:

- procjenu kvaliteta vazduha i klasifikaciju zona prema kategorijama kvaliteta vazduha;
- uspostavljanje, održavanje, funkcioniranje i razvoj nacionalne mreže;
- sprovođenje programa praćenja kvaliteta vazduha u nacionalnoj mreži;
- mjerenja za posebne namjene;
- pripremu i sprovođenje Nacionalne strategije upravljanja kvalitetom vazduha;
- sprovođenje planova kvaliteta vazduha i kratkoročnih akcionih planova;
- uspostavljanje i održavanje inventara emisija gasova i informacionog sistema o kvalitetu vazduha;
- ispunjavanje obaveza preuzetih međunarodnim sporazumima;
- finansiranje i/ili sufinansiranje drugih projekata, programa i mjera usmjerenih na zaštitu i poboljšanje kvaliteta vazduha;

2) iz budžeta jedinice lokalne samouprave za:

- uspostavljanje i održavanje lokalne mreže za praćenje kvaliteta vazduha;
- sprovođenje programa praćenja kvaliteta vazduha u lokalnoj mreži;
- sprovođenje planova kvaliteta vazduha i kratkoročnih akcionih planova;
- vođenje lokalnog registra izvora zagađenja vazduha; i
- finansiranje i/ili sufinansiranje drugih projekata, programa i mjera usmjerenih na zaštitu i poboljšanje kvaliteta vazduha.

X. NADZOR

Nadležnost za vršenje nadzora

Član 59

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega vrši Ministarstvo.

Inspekcijski nadzor vrši inspektor za zaštitu životne sredine u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Prava i dužnosti inspektora

Član 60

U vršenju inspekcijskog nadzora, inspektor za zaštitu životne sredine naročito nadzire:

1) da li je izvor zagađivanja vazduha izgrađen, proizveden, opremljen, korišćen i održavan tako da emisije budu u okviru propisanih graničnih vrijednosti;
2) preduzimanje propisanih ili naloženih mjera u slučaju prekoračenja graničnih vrijednosti emisija i/ili nivoa zagađujućih materija u vazduhu;
3) sprovođenje poslova praćenja emisija i praćenja kvaliteta vazduha;
4) vođenje evidencije o korišćenom gorivu i otpadu u procesu sagorijevanja, i
5) sprovođenje drugih propisanih mjera za sprečavanje i smanjenje zagađenja vazduha.

Ovlašćenja inspektora za zaštitu životne sredine

Član 61

U vršenju inspekcijskog nadzora, kada utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, inspektor za zaštitu životne sredine preduzima sljedeće upravne mjere i radnje:

1) privremeno zabranjuje rad stacionarnog izvora zagađivanja ili nalaže preduzimanje drugih odgovarajućih mjera zaštite dok se emisije i nivoi zagađujućih materija u vazduhu ne smanje na propisane granične vrijednosti;
2) nalaže pribavljanje rezultata mjerenja emisija i/ili nivoa zagađujućih materija u vazduhu preko ovlašćenog pravnog lica i privremeno zabranjuje rad ako se rezultati mjerenja ne dostave na uvid u ostavljenom roku;
3) nalaže dostavljanje podataka o kvalitetu vazduha Agenciji u propisanom roku;
4) predlaže oduzimanje ovlašćenja za obavljanje mjerenja emisija i/ili monitoringa kvaliteta vazduha ako se ti poslovi ne obavljaju u skladu sa zakonom;
5) zabranjuje rad stacionarnog izvora zagađivanja ili drugu aktivnost koja se obavlja suprotno ovom zakonu;
6) zabranjuje djelatnost praćenja kvaliteta vazduha, mjerenja emisija i praćenja kvaliteta goriva ako se utvrdi da djelatnost obavlja bez dozvole Agencije;
7) zabranjuje distribuciju goriva ako gorivo ne ispunjava propisane standarde u pogledu zaštite životne sredine;
8) zabranjuje skladištenje i distribuciju benzina bez primjene propisanih tehničkih standarda zaštite vazduha; i
9) nalaže izvršenje drugih propisanih obaveza u skladu sa zakonom.

Stranke u inspekcijskom postupku nad primjenom ovog zakona i propisa donijetih na osnovu njega mogu biti zagađivač, operater, dobavljač, distributer, trgovac i pravno lice koje obavlja djelatnosti koje su predmet ovog zakona.

XI. KAZNENE ODREDBE

Novčane kazne

Član 62

Novčanom kaznom od 2.000 eura do 40.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

1) stavlja u promet goriva u kojem sadržaj zagađujućih materija prelazi propisane granične vrijednosti (član 33 stav 1);
2) vrši pretakanje, distribuciju i/ili skladištenje benzina bez primjene propisanih tehničkih standarda zaštite vazduha od emisije isparljivih organskih jedinjenja koja nastaju pri skladištenju, pretakanju i distribuciji motornog benzina ili koristi neispravne uređaje i opremu (član 35 stav 3);
3) ne vrši praćenje kvaliteta vazduha na način utvrđen u izvještaju o procjeni uticaja na životnu sredinu, odnosno u integrisanoj dozvoli u blizini stacionarnog izvora zagađivanja vazduha za koji je obavezna procjena ili za koji se može zahtijevati procjena uticaja na životnu sredinu (član 36 stav 2);

4) ne dostavi podatke o kvalitetu vazduha dobijene praćenjem kvaliteta vazduha Agenciji i organu lokalne uprave na čijoj teritoriji se nalazi stacionarni izvor najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu (član 36 stav 3);

5) ne dostavi Agenciji podatke za izradu inventara emisija i projekcija emisija, u skladu sa godišnjim planom prikupljanja podataka za izradu inventara emisija (član 43 stav 2);

6) ne pribavi dozvolu Agencije za dozvoljene emisije zagađujućih materija u vazduh (član 45 stav 2);

7) ne vodi evidenciju o količini goriva koje stavlja u promet ili ga pribavlja za sopstvene potrebe i podatke iz evidencije ne dostavi Agenciji do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu (član 45 stav 4);

8) ne obezbijedi praćenje i izvještavanje o kvalitetu goriva, u skladu sa propisom iz člana 34 ovog zakona (član 45 stav 5);

9) ne vodi evidenciju o stacionarnom izvoru zagađivanja i svakoj promjeni (rekonstrukciji) istog (član 46 stav 1 tačka 1);

10) ne obezbijedi redovno praćenje i mjerenje emisija zagađujućih materija (član 46 stav 1 tačka 2);

11) ne vodi evidenciju o praćenju i izvršenim mjerenjima sa podacima o mjestima mjerenja, rezultatima mjerenja i o učestalosti mjerenja emisija (član 46 stav 1 tačka 3);

12) ne vodi evidenciju o utrošenom gorivu i otpadu tokom procesa sagorijevanja (član 46 stav 1 tačka 4);

13) ne vodi evidenciju o radu uređaja za smanjenje emisija (član 46 stav 1 tačka 5);

14) ne dostavi podatke iz člana 46 stav 1 ovog zakona organu lokalne samouprave na čijoj teritoriji se nalaze stacionarni izvori zagađivanja (član 46 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 eura do 4.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana preduzetnik će se kazniti novčanom kaznom od 1.000 eura do 12.000 eura.

Prilikom utvrđivanja kazni iz stava 1 ovog člana, prema potrebi, na odgovarajući način uzimaju se u obzir sljedeće okolnosti:

1) priroda, težina, obim i trajanje povrede;

2) uticaj na stanovništvo, uključujući osjetljivo stanovništvo i ranjive grupe, ili na životnu sredinu pogođenu povredom, imajući u vidu cilj postizanja visokog nivoa zaštite zdravlja ljudi i životne sredine;

3) ponavljajući ili pojedinačni karakter povrede, uključujući svako prethodno izricanje opomene ili bilo koje upravne ili krivične kazne;

4) ekonomske koristi ostvarene povredom od strane fizičkog ili pravnog lica koje se smatra odgovornim, ukoliko se to može utvrditi.

Novčane kazne za odgovorno lice

Član 63

Novčanom kaznom od 500 eura do 4.000 eura kazniće se za prekršaj odgovorno lice u organu lokalne samouprave ako:

1) ne objavi i ne dostavi Agenciji originalne i provjerene podatke, kao i izvještaj o nivoima zagađenja i ocjenjivanju kvaliteta vazduha najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu (član 15 stav 5);

2) ne vodi registar izvora zagađivanja vazduha sa podacima o prostornom rasporedu i kapacitetima izvora, kao i o svim promjenama i rekonstrukcijama (član 47 stav 1).

XII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Podzakonski akti

Član 64

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se podzakonski akti donijeti na osnovu Zakona o zaštiti vazduha ("Službeni list CG", br. 25/10 i 43/15), ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Donošenje Nacionalne strategije

Član 65

Nacionalna strategija donijeće se najkasnije do 31. decembra 2027. godine.

Donošenje inicijalnog Programa kontrole zagađenja vazduha

Član 66

Inicijalni Program kontrole zagađenja vazduha iz člana 38 ovog zakona donijeće se najkasnije do 31. decembra 2027. godine.

Odložena primjena

Član 67

Odredbe člana 6 stav 4, člana 19 stav 4, člana 20 stav 3, člana 21 stav 3, člana 26 stav 6, člana 27 stav 4, člana 29 stav 10 i člana 34 stav 5 ovog zakona primjenjivaće se od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Prestanak važenja

Član 68

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o zaštiti vazduha ("Službeni list CG", br. 25/10 i 43/15).

Stupanje na snagu

Član 69

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Uovaj zakon prenijete su odredbe

- Direktive (EU) 2024/2881 Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. oktobra 2024. godine o kvalitetu ambijentalnog vazduha i čistijem vazduhu za Evropu (prečišćeni tekst) (OJ L, 2024/2881, 20.11.2024);

- Direktive (EU) 2016/2284 Evropskog parlamenta i Savjeta od 14. decembra 2016. godine o smanjenju nacionalnih emisija određenih zagađujućih materija u vazduh, o izmjeni Direktive 2003/35/EC i stavljanju van snage Direktive 2001/81/EC (OJ L 344, 17.12.2016);

- Delegirane direktive Komisije (EU) 2024/299 od 27. oktobra 2023. godine o izmjeni Direktive (EU) 2016/2284 Evropskog parlamenta i Savjeta u pogledu metodologije za izvještavanje o projekcijama emisija određenih zagađujućih materija u vazduh (OJ L 2024/299, 17.1.2024);

- Direktiva EU 2015/2193 Evropskog parlamenta i Savjeta od 25. novembra 2015. o ograničenju emisija određenih zagađujućih materija u vazduh iz srednjih postrojenja za sagorijevanje (SL L 313, 25. 11. 2015.);

- Implementacione direktive Komisije (EU) 2018/1522 od 11. oktobra 2018. godine o utvrđivanju zajedničkog formata za nacionalne programe kontrole zagađenja vazduha u skladu sa Direktivom (EU) 2016/2284 Evropskog parlamenta i Savjeta o smanjenju nacionalnih emisija određenih zagađujućih materija u vazduh (OJ L 256/87, 11.10.2018);

- Implementacione odluke Komisije 2011/850/EU od 12. decembra 2011. o utvrđivanju pravila za direktive 2004/107/EZ i 2008/50/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća u pogledu uzajamne razmjene informacija i izvješćivanja o kvalitetu vazduha (priopćena pod brojem dokumenta C(2011) 9068) (SL L 335, 17. 12. 2011.);

- Direktive 98/70/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 13. oktobra 1998. godine o kvalitetu benzina i dizel goriva i izmjeni Direktive Savjeta 93/12/EEZ(OJ L 350, 28.12.1998).